

Inhoud

■ Roland Waardenburg; nieuw lid RvT van SMK	2
■ Jan van Roekel: SMK is top of the bill!"	3
■ Ontwikkeling van een certificatiemodule voor kringlooplandbouw	4
■ Praktijknetwerk Normen voor de Nederlandse vleesveehouderij	6
MILIEUKEUR	
■ Kruidenier Foodservices gaat voor verantwoord geproduceerde paddenstoelen	8
■ Albert Heijn: "Gulpener voorloper op het gebied van duurzaamheid"	8
■ Milieukeur appels en peren voor Toon Vernooij	9
■ Vitensa snacktomaatjes Milieukeur gecertificeerd	10
■ Scholt Energy Control: WaarborgWind met zakelijke voordelen	11
■ Evers Specials: "Onze taugé is 100 procent Milieukeurproof"	12
■ Forbo Marmoleum en Milieukeur...creating better environments	13
■ Eerste uitreiking certificaten Milieuthermometer Zorg	14
■ Met Milieuthermometer Zorg minder handhavingsdruk Wet milieubeheer	14
■ Bunt: Eerste Nederlandse pruimen met Milieukeur	15
■ LOF. ontving het Milieukeur certificaat voor witlof penne	16
■ Ontwikkelingen Milieukeur	17
BAROMETER DUURZAME BAKKERIJ EN ZOETWAREN	
■ Herziening Barometer Duurzame Bakkerij en Zoetwaren: "We moeten blijven innoveren"	20
BAROMETER DUURZAME BLOEMIST	
■ Florapro, Bloematielier De Tulp en De Nobel: 'Bronzen' bloemisten slepen ook zilver binnen	22
■ Hortus Flora: "Die 'Duurzame Bloemist', dat ben ik!"	23
BAROMETER DUURZAAM TERREINBEHEER	
■ Barometer Duurzaam Terreinbeheer wint terrein	24
■ Waterschap Regge en Dinkel verzilvert zijn inspanningen	25
■ Groen & Golf: eerste golfbaan met brons	26
EU ECOLABEL	
■ Nieuwe EU Ecolabel criteriasets voor krantenpapier en voor bedrukt papier	27
■ De bewuste keuze van Klok Eco	28
GROEN LABEL KAS	
■ Auberginebedrijf Peter de Jong: paarse groente uit groene kas	29
MAATLAT DUURZAME VEEHOUDERIJ	
■ Plaagdieren in en om de stal: gevaarlijk en duur	30
■ Hoorzittingen MDV: vooral veel vragen over Bedrijf & Omgeving en Vleesvee	31
SMK	
■ SMK. Ook in 2013 kompas voor duurzamer ondernemen	33

SMK ontwikkelt, beheert en toetst criteria voor keurmerken en certificaten. Daarmee wordt duurzamer ondernemen inzichtelijk, betrouwbaar en controleerbaar. Producentenorganisaties, detailhandel, overheid, wetenschappers, milieudeskundigen en behartigers van consumentenbelangen werken mee aan de inhoud van de criteria. Dat verzekert een breed maatschappelijk draagvlak. Onafhankelijke certificatie-instellingen controleren of producten, processen of diensten aan de criteria van SMK voldoen.

SMK-Nieuws is een uitgave van:

SMK
Alexanderveld 7
2585 DB Den Haag
Tel. (070) 358 63 00
Fax (070) 350 25 17
smk@smk.nl
www.smk.nl

Redactie:

SMK, Dröge & van Drimmelen

Vormgeving:

IJzersterk, Rotterdam

Druk:

Drukkerij De Bink, Leiden FSC-gecertificeerd

Papier:

SMK-Nieuws wordt gedrukt op Biotop, FSC gecertificeerd papier en is geproduceerd zonder toepassing van optische witmakers en chloorhoudende bleekmiddelen.

SMK-Nieuws ontvangen?

SMK-Nieuws is gratis. Als u dit magazine wilt ontvangen stuur dan een e-mail aan smk@smk.nl met uw naam, bedrijf/organisatie, functie en adresgegevens.

E-mail service

Via www.smk.nl kunt u zich aanmelden voor de e-mailservice van SMK. U bent dan nog sneller op de hoogte van actuele ontwikkelingen.

Twitter:

Volg SMK op Twitter:
http://twitter.com/#!/SMK_Keurmerken

©SMK. Artikelen uit het magazine SMK-Nieuws zijn eigendom van SMK en mogen onder bronvermelding worden overgenomen.

SMK

P.4 Ontwikkeling van een certificatiemodule voor kringlooplandbouw

Om kringlooplandbouw te kunnen borgen ontving SMK de opdracht van Boerenverstand om de uitkomsten van het rekeninstrument KringloopWijzer certificeerbaar te maken door de ontwikkeling van een certificatiemodule voor kringlooplandbouw.

10

13

P.10 "Onze snacktomaatjes nu aantoonbaar milieuvriendelijker geteeld"

"Bij Vitensa werken we al jaren zo milieuvriendelijk mogelijk", zegt bedrijfsleider Geert Visker. "Maar nu kunnen we dat ook aantonen met het Milieukeur certificaat."

P.13 Forbo Marmoleum en Milieukeur... ...creating better environments

Onlangs ontving Forbo voor het linoleumproduct Marmoleum (en de merken Artoleum en Walton) opnieuw het Milieukeur certificaat.

P.25 Waterschap Regge en Dinkel verzilvert zijn inspanningen

Waterschap Regge en Dinkel behaalde in oktober het certificaat Zilver op de Barometer Duurzaam Terreinbeheer.

P.29 Paarse groente uit groene kas

Een gloednieuwe Groen Label Kas in een gloednieuw en duurzamer glastuinbouwgebied. Dat is het nieuwe auberginebedrijf van Peter de Jong in Dinteloord.

PLAAGDIEREN IN EN OM DE STAL: GEVAARLIJK EN DUUR

PLAAGDIEREN KUNNEN ZIEKTEN OVERBRENGEN, BRAND VEROOorzaaken EN EEN BEHOORLIJKE FINANCIËLE SCHADEPOST TEWEEGBRENGEN. IN DIT ARTIKEL AANDACHT VOOR RATTEN EN MUIZEN.

DE BEWUSTE KEUZE VAN KLOK ECO

DE WASMIDDELEN VAN KLOK ECO KREGEN IN 2001 ALS EERSTE PRODUCTEN OP DE NEDERLANDSE MARKT HET EU ECOLABEL TOEGEKEND. "HET EU ECOLABEL DRAAGT BIJ AAN EEN DUIDELIJKE POSITIONERING VAN ONS MERK", ZEGT MARTINE MOLDERINK, SALES DIRECTOR BIJ DALLI DE KLOK B.V. KLOK ECO PROFILEERT ZICH MET DE SLOGAN 'EEN BEWUSTE KEUZE'. EN DAT BLIJKT NIET VOOR NIKS.

P.28

P.30

ROLAND WAARDENBURG; NIEUW LID RVT VAN SMK

SINDS MEI 2012 IS ROLAND WAARDENBURG
LID VAN DE RAAD VAN TOEZICHT VAN SMK EN VOLGT
DAARMEE JAN VAN ROEKEL OP.

BETERE PERFORMANCE

"Eigenlijk kende ik SMK nog nauwelijks, voordat ik aantrad als lid van de Raad van Toezicht", zo vertelt Roland Waardenburg openhartig. "Maar dat heeft waarschijnlijk veel te maken met mijn vorige functies in het bedrijfsleven, waar ik vooral met internationale duurzaamheidsinitiatieven had te maken. SMK is - met uitzondering van EU Ecolabel - met haar keurmerken en verduurzamingsprogramma's natuurlijk vooral nationaal georiënteerd. In de afgelopen maanden heb ik SMK en haar medewerkers behoorlijk goed leren kennen en mij er een prima beeld van kunnen vormen. Wat mij daarbij opvalt, is dat het team van projectleiders en anderen zeer bekwaam zijn in hun vakgebieden en erg gedreven om sectoren te verduurzamen. Die 'deskundigheid' komt naar mijn mening ook zeker tot uiting in de certificatieschema's die naar mijn idee tot de top van Nederland behoren waar het gaat over inhoud en borging."

Wel zet Roland een kanttekening bij de performance van SMK. "Er zijn andere keurmerken en labels die vooral heel sterk marketing gedreven zijn en waarbij je vraagtekens kunt zetten bij de kwaliteit van de certificatieschema's en de onafhankelijke borging. Bij SMK is het eigenlijk precies andersom; qua inhoud en borging niets op aan te merken, maar het 'verkoop' ervan moet eigenlijk veel krachtiger plaats vinden." Roland is er dan ook enthousiast over

VOOR MILIEUKEUR LIGGEN NOG GROTE KANSEN

dat SMK zich het afgelopen jaar veel actiever op de markt is gaan richten en een intensievere samenwerking vindt met diverse marktpartijen zoals retailers, NGO's, telersverenigingen en brancheorganisaties.

'INTEGRAAL' BETER POSITIONEREN

Net zoals Sijas Akkermans van Stichting Natuur & Milieu in de vorige uitgave van SMK Nieuws constateerde, ziet Roland Waardenburg een behoorlijke uitdaging voor Milieukeur. "Het gaat erom dat Milieukeur de integraliteit van het keurmerk veel beter positioneert in de markt. Die integraliteit uit zich vooral bij agro/food op de brede toepassingsgebieden van de certificatieschema's zoals die van milieu, dierenwelzijn, biodiversiteit, energie en arbeidsomstandigheden. One issue keurmerken hebben veel eenvoudiger boodschappen te communiceren die ook goed en snel te begrijpen zijn

voor consumenten. Voor Milieukeur ligt dat een stuk minder simpel. Door aan dat aspect te werken ben ik ervan overtuigd dat er voor Milieukeur nog grote kansen liggen. En wanneer die kansen zich vertalen in meer keurmerkhouders en in een meer en breder aanbod van gecertificeerde producten doet Milieukeur precies waarvoor het is opgericht, namelijk het stimuleren van duurzamer produceren en consumeren."

TOEKOMSTVISIE: "FOP-BOP-NOP"

De komende vijftien tot twintig jaar voorziet Roland een veranderende positie van keurmerken op verpakkingen: "Van fop, via bop naar nop." Roland legt uit: "Op dit moment, en de komende jaren, blijft 'fop' (front of pack) belangrijk. Duurzaamheidskeurmerken worden prominent op verpakkingen gecommuniceerd in beeld en tekst. Het biedt een meerwaarde aan het product. Wat we zullen gaan zien is dat dit langzaam zal gaan veranderen via 'bop' (back on pack) naar 'nop' (not on pack). Het keurmerklogo zal steeds minder een license to sell worden en het (private) merk zelf zal het meest krachtig worden gecommuniceerd. Dat betekent niet dat 'duurzaam' minder wordt. Integendeel, dat een product duurzamer is geproduceerd zal steeds meer tot de intrinsieke waarde ervan gaan behoren. Nog wel geborgd door een 'keur', maar niet meer met een 'merk'." ●

JAN VAN ROEKEL: "SMK IS TOP OF THE BILL!"

JAN VAN ROEKEL IS BIJNA ACHT JAAR BETROKKEN GEWEEST BIJ SMK. EERST ALS LID VAN HET BESTUUR EN LATER - NA DE ORGANISATIEOMVORMING - ALS LID VAN DE RAAD VAN TOEZICHT. IN MEI 2012 NAM HIJ AFSCHIED VAN SMK. IN DIT ARTIKEL BLIKT HIJ TERUG EN KIJKT HIJ VOORUIT.

Op de vraag of hij gedurende zijn tijd bij SMK opvallende veranderingen meemaakte, antwoordt Jan van Roekel: "Die kan ik me zelfs erg goed herinneren. In het begin was het bestuur van SMK vooral bezig met het managen van operationele zaken en de inhoud van de certificatieprogramma's. Ik heb dat in die acht jaar zien opschuiven naar een veel meer marktgerichte oriëntatie en benadering. Dan ging het onder meer om het bepalen van de toekomst van de organisatie, de daarmee samenhangende strategieën en het opbouwen van netwerken. Ook het verschuiven van 'milieu' naar een bredere benadering van verduurzaming hoorde daarbij. Een tweede belangrijke omslag betrof het besluit om de communicatie vanuit SMK uitsluitend te richten op business-to-business. En ten slotte de positieve verandering van het SMK-instrumentarium van certificatieschema's

met één niveau naar modules, maatlatten en Barometers." Jan vervolgt: "Wat in die jaren echter niet veranderde - en dat is maar goed ook - was het niveau van de output van SMK. Ik bedoel dan de certificatieschema's, de borging, het werken volgens EN45011...dat is werkelijk top of the bill in Nederland en ik durf wel te zeggen in Europa!"

"WHAT'S IN IT?"

Die marktgerichte benadering ziet Jan van Roekel als een voorwaarde voor een zonnige toekomst voor SMK. Hij zegt daarover: "SMK zal zich voortdurend moeten oriënteren op ontwikkelingen in de markt in relatie tot verduurzaming. De positionering van SMK met haar verduurzamingsprogramma's hoort daar natuurlijk bij. De ontwikkeling naar publiek-

private samenwerkingsverbanden zie ik daarbij als zeer positief. Verder denk ik dat het belangrijk is dat SMK veel minder het 'certificatietechnische' verhaal zou moeten communiceren en veel meer het 'profijtverhaal'. Ik bedoel dan 'what's in it for me'; wat zijn de voordelen voor een bedrijf of een organisatie om producten of diensten te laten certificeren?" Met een glimlach sluit Jan af: "Dat 'what's in it for me' is in zekere zin ook op mijzelf van toepassing. In het kader van een PUM-project (red. Project Uitzending Managers) ben ik binnenkort in Ethiopië voor een UTZ-Certified project. Daar komt natuurlijk de extra kennis en ervaring die ik opdeed bij SMK uitstekend van pas...!" ●

GROEN LABEL KAS BELOONT MILIEUKEURCERTIFICAAT

HET COLLEGE VAN DESKUNDIGEN GROEN LABEL KAS HEEFT BESLOTEN EXTRA PUNTEN TOE TE KENNEN AAN HET CERTIFICAAT MILIEUKEUR.

Het gaat hierbij om Milieukeur Duurzame Glastuinbouwproducten. Door het behalen van dit certificaat teelt een glastuinbouwer duurzamer. De prestaties die deze ondernemer moet verrichten voor het behalen van het Milieukeur certificaat beloont het College met extra punten voor het Groen Label Kas certificaat. Bedrijven met een EKO-certificaat kwamen hiervoor al langer voor in aanmerking.

ONTWIKKELING VAN EEN CERTIFICATIEMODULE VOOR KRINGLOOPLANDBOUW

OM KRINGLOOPLANDBOUW TE KUNNEN BORGEN ONTVING SMK DE OPDRACHT VAN BOERENVERSTAND OM DE UITKOMSTEN VAN HET REKENINSTRUMENT KRINGLOOPWIJZER CERTIFICEERBAAR TE MAKEN DOOR DE ONTWIKKELING VAN EEN CERTIFICATIEMODULE VOOR KRINGLOOPLANDBOUW.

De KringloopWijzer werd ontwikkeld door Wageningen UR, PPP-Agro Advies en Boerenverstand. Het is een instrument waarmee bedrijfsspecifieke milieuprestaties van het melkveebedrijf kunnen worden berekend op basis van de kringlopen van stikstof, fosfaat en koolstof.

Voorbeelden van die milieuprestaties zijn het fosfaat- en stikstofbodemoverschot, de ammoniakemissie en de opbrengst van het eigen land. Met diezelfde invoergegevens kan ook de koolstofkringloop opgemaakt worden voor monitoring van de organische stof in de bodem en berekening van de uitstoot van

broeikasgassen. Om de KringloopWijzer tot een succes te maken is het van belang dat de gegevensstromen van en naar veehouders verder worden geautomatiseerd en geborgd.

Frank Verhoeven – eigenaar van het agrarische adviesbureau Boerenverstand – geeft een toelichting. “Allereerst is het goed om te duiden waar we het bij kringlooplanlandbouw eigenlijk over hebben. Het gaat om meer voer van het eigen boerenland benutten, de bodemvruchtbaarheid verbeteren, fors minder krachtvoer en kunstmest gebruiken en dierlijke mest beter inzetten.”

Frank vervolgt: “Wanneer een melkveehouder op deze manier zijn bedrijf runt, realiseert hij een grotere bedrijfsefficiëntie, een hoger rendement en dus een aantoonbaar duurzamere bedrijfsvoering. Hoe beter bodem, plant en dier op elkaar afgestemd worden, hoe minder verliezen en dat is beter voor het milieu, het klimaat en de boer. Dat nog niet heel veel melkveehouders op deze bedrijfsvoering overgaan heeft denk ik vooral te maken met het ontbreken van de juiste stimulansen en de erkenning van deze aanpak in regelingen en wetgeving. Daarvoor zijn harde cijfers en is vertrouwen nodig en certificering kan daar een belangrijke rol in spelen.”

KRINGLOOPLANDBOUW LEVERT WINST OP

"Er zijn praktijkvoorbeelden waaruit blijkt dat kringlooplandbouw ook in breder verband voordelen oplevert", aldus Frank. "Zoals melkveehouders die op basis van hun kringloopcijfers eenvoudiger een lening konden krijgen bij hun bank. Maar ook bij het verkrijgen van vergunningen voor bedrijfsuitbreiding binnen Natura2000 gebieden in Drenthe speelden positieve kringloopcijfers een belangrijke rol. Ook bouwen CONO Kaasmakers en Natuurhoeve premies in om duurzamere prestaties te belonen. Kringlooplandbouw kan tevens een voordeel opleveren in het mestbeleid van een bedrijf."

AANSLUITING OP GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID (GLB)

Actueel onderwerp in relatie tot kringlooplandbouw is het GLB. Frank: "Nu krijgt alleen

'biologisch' de status van 'Green per definition'. Er is discussie of binnen het GLB ook boeren met een certificaat voor kringlooplandbouw zo'n zelfde status kunnen krijgen. Wij zullen ons de komende tijd enthousiast in die discussie mengen en het certificaat onder de aandacht brengen bij de boerenbestuurders en beleidsmakers!"

ONTWIKKELING CERTIFICATIEMODULE DOOR SMK

Herman Docters van Leeuwen projectleider bij SMK licht toe: "De module kringlooplandbouw wordt een zelfstandig certificeerbaar onderdeel van een certificatieschema voor duurzamere zuivel, waarin ook normen voor Milieukeur worden opgenomen. Die combinatie maakt dat we efficiënter kunnen werken. De SMK-procedure voor de ontwikkeling van een certificatieschema is ook op de module

kringlooplandbouw van toepassing. Dat wil onder meer zeggen dat de ontwikkeling wordt begeleid door het College van Deskundigen agro/food van SMK." Frank: "Dat voor SMK werd gekozen komt omdat zij als organisatie in Nederland uitstekend is ingevoerd in de materie en weet wat er komt kijken bij ontwikkeling van onafhankelijke borging."

De ontwikkeling van de certificatiemodule Kringlooplandbouw wordt financieel ondersteund door de stichting SKB-Duurzame Ontwikkeling Ondergrond. Op basis van de module Kringlooplandbouw kunnen onafhankelijke certificatie-instellingen de uitkomsten van de Kringloopwijzer certificeren en een certificaat toekennen. ●

Meer info:

www.boerenverstand.org/kringloop

PRAKTIJKNETWERK NORMEN VOOR DE NEDERLANDSE VLEESVEEHOUDERIJ

OP INITIATIEF VAN HOOFDAANVRAGER HEIJDRA VLEESVEE STARTTE DIT JAAR HET PRAKTIJKNETWERK 'NORMEN VOOR DE NEDERLANDSE VLEESVEEHOUDERIJ'.

De roodvleeshouderij is nauwelijks in beeld bij beleidsmakers, onderzoekers en belangenbehartigers. Ook consumenten, burgers en afnemers zijn lang niet altijd op de hoogte van de werkwijze en prestaties van de vleesveebedrijven. Voor melkvee, varkens, pluimvee en kalveren bestaan al jarenlang allerlei normen en kengetallen die voor de roodvleeshouderij nog nooit zijn vastgelegd. Hierdoor is bijvoorbeeld de toegang tot diverse regelingen en daarmee samenhangende financiële en fiscale voordelen moeilijk.

PRAKTIJKNETWERK

In 2011 maakten daarom een aantal master studenten van Wageningen Universiteit een begin met het in kaart brengen van de Nederlandse Vleesveehouderij sector. Hierdoor werd een globaal beeld verkregen over de manier waarop de sector het vee houdt.

ANITA HEIJDRA: "PRAKTIJKNETWERK BRENGT ONS VEEL GOEDS"

"De oprichting van het Praktijknetwerk heeft de sector al veel goeds gebracht", zegt initiatiefneemster Anita Heijdra. "Alleen al het gegeven dat we meer dan 120 vleesveehouders bij elkaar hebben gebracht is een wapenfeit. Omdat onze sector als een soort Calimero tegenover de veel grotere melkvee-sector staat, is er nogal wat terughoudendheid te overwinnen. Maar de vorming van een belangennetwerk past bij onze ontwikkeling naar een professionele en duurzamere sector. Het is heel belangrijk dat ook beleidsmakers op de hoogte zijn van onze specifieke werkwijze. Ik ben blij dat dat nu gebeurt, want we kunnen er veel baat bij hebben. Met behulp van door het netwerk aangeleverde praktijkkennis over de gangbare vleesveehouderij kan SMK nog beter onderbouwd MDV-criteria voor vleesveestallen opstellen. En daarmee kunnen we straks als vleesveehouders bij nieuwbouw of verbouw gebruik maken van de fiscale voordelen van regelingen als MIA/Vamil."

"Twee studenten van de CAH Dronten gaan nu, ondersteund door bouwbedrijven letterlijk 'de boer op' om de op dit moment gangbare nieuwbouw van hellingstallen in kaart te brengen, inclusief het bijbehorende kostenplaatje. Hellingstallen zijn stallen waar regelmatig een verse strooisellaag wordt aangebracht in een oplopend ligplaatsgedeelte", vervolgt Anita. "Daarnaast hebben we al heel veel praktijkinformatie over bijvoorbeeld diervriendelijkheid en antibioticagebruik kunnen aanleveren bij de begeleidingscommissie van MDV-vleesveestallen en het LEI van de Wageningen Universiteit. Ik ben blij met de sectorbrede medewerking, want zonder de inzet van alle deelnemers zou dit nooit zijn gelukt."

Voor het vaststellen van alle kengetallen over de specifieke werkwijze van de Nederlandse vleesveehouderij is nu een praktijknetwerk opgezet. Het doel van dit netwerk is het in kaart brengen van alle aspecten rondom de productie van roodvlees in Nederland. Het Ministerie van EL&I kende voor het Praktijknetwerk 'Normen voor de Nederlandse vleesveehouderij' een subsidie toe. Twee actieve vleesveehouders (Heijdra Vleesvee en VOF Gerard de Koning), WUR Livestock Research, Agrarische Hogeschool Dronten, PPP Agro Advies, SMK en een netwerk van meer dan 100 vleesveehouders leveren hun inbreng.

Een belangrijk doel van het Praktijknetwerk is om inzicht te verkrijgen in de gangbare normen en werkwijzen (benchmark) van de sector om vervolgens criteria te kunnen formuleren voor de duurzamere productie van roodvlees.

Dan gaat het met name om:

- **Dierenwelzijn**
stalsystemen, fysieke ingrepen, transport en slacht
- **Diergezondheid**
waaronder antibioticagebruik
- **Milieu**
voer, mest, emissie, energie, klimaat
- **Bedrijf en omgeving**
natuurbeheer, biodiversiteit
- **Bedrijfseconomische gegevens**
kosten en opbrengsten
- **Maatschappelijke aspecten**
voedselveiligheid, imago

Deze gegevens worden in de toekomst gebruikt in de KWIN-Veehouderij en de Maatlat Duurzame Veehouderij. De officiële vaststelling van de normen van KWIN gebeurt door Wageningen UR en voor de MDV door SMK. Het Praktijknetwerk wordt in februari 2014 afgerond. ●

MILIEUKEUR

Certificatiesysteem voor duurzamere producten en diensten

ALBERT HEIJN: "GULPENER VOORLOPER OP HET GEBIED VAN DUURZAAMHEID"

GULPENER WINT ALBERT HEIJN PARTNERSHIP AWARD IN DE CATEGORIE 'DUURZAAMHEID'

Albert Heijn heeft dinsdag 9 oktober jongstleden op haar leveranciersdag in Zaandam de Partnership Award op het gebied van duurzaamheid uitgereikt aan de Gulpener Bierbrouwerij. Deze award bevestigt de rol van Gulpener als duurzaamste merk in het uitgebreide productportfolio van de Zaandamse kruidenier.

Het juryrapport roemt Gulpener om het feit dat het de eerste brouwerij is met Milieukeur voor al haar bieren. Daarnaast wordt voor het brouwen alleen gebruik gemaakt van grondstoffen uit de directe omgeving van de brouwerij, waardoor alle bieren gecertificeerd zijn als 'erkend streekproduct'. "Het gebruik van lokale, duurzaam geteelde grondstoffen zorgt ervoor dat de bodem veel minder wordt belast en zorgt voor veel minder transport van grondstoffen. Bovendien biedt het de

Limburgse boeren een zekere afzetmarkt", aldus het juryrapport.

Daarnaast loopt Gulpener voor in duurzaam ondernemen en heeft tevens recentelijk o.a. de Gulpener Biologisch Ur-Pilsener en Ur-Amber geïntroduceerd: 100% natuurlijke bieren. Deze bieren worden geheel gebrouwen van biologische grondstoffen en CO2-uitstoot wordt gecompenseerd door de aanplant van een eigen bos op een steenworp afstand van de brouwerij, midden in het Zuid-Limburgse Heuvelland.

Gulpener-directeur John Halmans: "We hebben al veel erkenning op het gebied van duurzaamheid gekregen. Het is een mooie ontwikkeling dat 's lands grootste kruidenier zich nu ook zo duidelijk uitspreekt over Gulpener als het

meest duurzame merk in haar ruime productaanbod. Voor ons is dit een grote stimulans om op de gekozen weg door te gaan en het duurzame gedachtegoed verder te blijven ontwikkelen. Daarbij zullen we nieuwe maatstaven formuleren, zeker op het gebied van 'maatschappelijke duurzaamheid', zoals we dat in onze brouwerij noemen."

De Gulpener Bierbrouwerij bestaat al sinds 1825 en is nog steeds een familiebedrijf. Vanaf 2015 zal de 5e generatie Rutten er de scepter zwaaien, waarmee de onafhankelijke toekomst van de brouwerij gewaarborgd is. ●

PETER KRUIDENIER ONTVANGT HET EERSTE DOOSJE CHAMPIGNONS WAAROP NAAST MILIEUKEUR NU OOK HET FAIR PRODUCE KEURMERK STAAT UIT HANDEN VAN BART JAN KROUWEL, VOORZITTER VAN STICHTING FAIR PRODUCE NEDERLAND. NAAST HEM JASPER KANTERS VAN KANTERS PADDESTOELEN EN FRANS PLAADT VAN SMK.

KRUIDENIER FOODSERVICES LEVERT VANAF DEZE WEEK ALLEEN NOG PADDENSTOELEN DIE AANTONBAAR VERANTWOORD EN DUURZAMER ZIJN GEPRODUCEERD. HIERVOOR GAAN ZIJ EEN SAMENWERKING AAN MET KANTERS PADDESTOELEN, EEN PRODUCTENT DIE DE KEURMERKEN MILIEUKEUR ÉN FAIR PRODUCE MAG VOEREN.

Kruidenier Foodservice garandeert haar klanten hiermee een kwaliteitsproduct met een eerlijke prijs. "Wij willen af van producenten die hun product onder de prijs aanbieden door hun plicht van een faire beloning te ontduiken", aldus Peter Kruidenier van Kruidenier Foodservices op de eigen Foodbeurs in Houten.

KRUIDENIER FOODSERVICES GAAT VOOR VERANTWOORD GEPRODUCEERDE PADDENSTOELEN

MILIEUKEUR APPELS EN PEREN VOOR COTHENSE FRUITTELER

FRUITTELER TOON VERNOOIJ IN HET UTRECHTSE COTHEN BEHAALDE ONLANGS HET MILIEUKEUR CERTIFICAAT VOOR ZIJN APPELS EN PEREN. "DE STAP NAAR HET MILIEUKEURMERK WAS EEN LOGISCHE ZET. DUURZAAMHEID WINT IN ONZE SECTOR HEEL SNEL TERREIN", ALDUS VERNOOIJ.

Toon Vernooij beschikt over 17 hectare aan appelbomen en ruim 9 hectare aan perenbomen. Hij teelt diverse rassen appels (waaronder Elstar, Goudreinet, Junami en Fuji) en peren (onder meer Conference, Doyenne de Comice, Sweet Sensation en Gierster Wilderman). Zijn afnemers zijn vooral supermarkten en groenteboeren. De fruitteiler heeft drie vaste medewerkers in dienst. Wanneer na de zomer de oogst moet worden binnengehaald, huurt hij tijdelijk extra krachten in.

Sinds afgelopen september zijn alle appels en peren die bij de firma Vernooij de deur uitgaan Milieukeurproof. Vernooij: "Steeds meer afnemers vragen om duurzaam geteelde appels en peren. Voor ons was de stap naar Milieukeur dus een logische zet. We hadden al internationale certificaten in huis van Tesco Nurture (Nature's Choice) en van GlobalG.A.P., dus het Milieukeurtraject was voor ons relatief eenvoudig te doen. Het bewust omgaan met mens en milieu zit al een aantal jaren in ons systeem. Het gebruik van chemische middelen proberen we onder meer tot een minimum te beperken. In het kader van de bevordering van biodiversiteit hebben we ook meegedaan aan een proef van de Universiteit van Wageningen met biologische vijanden zoals oorwormen. Dat helpt plagen voorkomen. Sommige appelrassen zijn vatbaar voor bijvoorbeeld meeldauw, spint en schurft. Peren voor onder meer perenbladvlo."

BIOLOGISCHE VIJANDEN

Het inzetten van biologische vijanden tegen plagen doet Vernooij nog steeds. "Dat gaat doorgaans goed. Maar schimmels of infectieziekten zijn vaak hardnekkiger, en moeilijker aan te pakken. Dat is echt het meest complexe onderdeel van ons werk", zegt hij. Op dit moment staat Milieukeur een kritisch, maar werkbaar aantal gewasbeschermingsmiddelen toe. Toon Vernooij is van mening dat dit niet verder moet worden beperkt: "We kunnen nu nog voldoende wisselen bij de inzet van middelen, zodat resistentie wordt voorkomen. Maar het is wel iets dat me bezighoudt. Ik vrees dat onze sector in de toekomst vaker te maken gaat krijgen met resistentie. We proberen het aantal bespuitingen daarom ook zo laag mogelijk te houden."

Vernooij heeft – afgezien van de aanschaf van andere gewasbeschermingsmiddelen – niet veel hoeven veranderen aan zijn bedrijfsprocessen. Zijn bedrijf voldeed al aan de meeste eisen vanwege de andere certificaten. De Milieukeur audit heeft hij ervaren als "plezierig". "Het verliep allemaal heel correct en netjes", zegt hij. "Ik moest veel vragen beantwoorden, bijvoorbeeld over onze sloot die langs het perceel loopt, maar dat hoort er nu eenmaal bij. Het is goed dat ze het allemaal zo serieus nemen. Dat doe ik ook." ●

"ONZE SNACKTOMAAJTJES NU AANTOONBAAR MILIEUVRIENDELIJKE GETEELD"

"BIJ VITENSA WERKEN WE AL JAREN ZO MILIEUVRIENDELIJK MOGELIJK", ZEGT BEDRIJFSLEIDER GEERT VISKER. "MAAR NU KUNNEN WE DAT OOK AANTONEN." HET TELERSBEDRIJF IN VIERPOLDERS MAG SINDS MEI HAAR SNACKTOMAAJTJES MET MILIEUKEUR CERTIFICERING AAN DE MAN BRENGEN. HET GEZONDE TUSSENDOORTJE VAN VITENSA IS VERKRIJGBAAR ONDER DE NAAM TOMBONS.

Een kleine zeven jaar geleden nog verbouwde Vitensa, dat zich in 1990 in Vierpolders vestigde, voornamelijk trostomaten. Visker: "Wij kozen er destijds voor om over te stappen op de teelt van de snacktomaat. Gezond snacken werd steeds populairder. Wij sprongen in op die vraag. We startten met één hectare en dat werden er al snel drie. Nu zitten we op een totaal van zes hectare. En de consumptie neemt alleen maar toe, in binnen- én buitenland. De groei is er nog niet uit." Tijdens de drukste periode - tussen mei en september - zijn er bij Vitensa ruim vijftig medewerkers aan het werk. Naast Nederland worden de TomBons ook gedistribueerd naar onder meer Duitsland en Engeland.

BESTUIVING DOOR HOMMELS

Visker: "Natuurlijk houden we goed in de gaten wat onze afnemers en consumenten willen. Steeds meer klanten hechten belang aan verantwoorde en duurzamere producten. En terecht, we moeten nog langer toe met onze aardbol. Ook bij Vitensa zijn we al jaren duurzamer aan het ondernemen." Plagen als spint en witte vlieg bestrijden we met de inzet van natuur-

lijke vijanden als roofmijten en sluipwespen. De bestuiving van de tomatenplanten gebeurt met de inzet van hommels. Visker: "Het spreekt natuurlijk voor zich dat we zuinig omgaan met water en energie en dat onze verpakkingsmaterialen 100 procent recyclebaar zijn." Ook doet Vitensa mee aan het GeoMEC-4P, het grootste aardwarmteproject van ons land. Vanaf eind 2013 gaan tien glastuinbouwbedrijven hiervoor gebruik maken van aardwarmte, een duurzamer en milieuvriendelijk alternatief voor fossiele energie. Vitensa is één van de deelnemende bedrijven.

LAT HOOG HOUDEN

Visker is in zijn nopjes met het Milieukeurcertificaat. "De audit door certificatie-instelling SGS verliep prima. Ook daaruit bleek dat we al aan heel veel van de Milieukeureisen voldeden, zoals de registratie van het watergebruik en het bestrijden van plagen. We hoefden daarom onze bedrijfsprocessen niet grondig aan te passen. Om het volgens de Milieukeurcriteria te doen, moet het soms wel net even iets anders of specifiekere gebeuren. In die zin stelt Milieukeur harde eisen. Maar dat is natuurlijk

alleen maar goed. Het Milieukeurmerk is een krachtig keurmerk en moet dat ook blijven. Dus laat SMK de lat vooral hoog houden."

POSITIEVE REACTIES

Alle tomaatjes van Vitensa worden volgens de eisen van Milieukeur geteeld en verpakt. Dat zijn jaarlijks rond de vijf miljoen schalen, zakjes en bekertjes met tomaatjes. Het Milieukeur logo staat inmiddels al op de verpakkingen voor supermarkt Lidl. Visker verwacht dat andere supermarktketens snel zullen volgen. Om te stellen dat het keurmerk positief doorwerkt voor het imago van Vitensa en haar TomBons, vindt Visker het "nog te kort dag". "Wel hebben we al diverse positieve reacties gehad, onder meer dus van Lidl", zegt de bedrijfsleider. "We kunnen nu aan de hele wereld laten zien dat we milieuvriendelijk bezig zijn. En we gaan ervan uit dat die boodschap op termijn voor alle partijen positief uitpakt." ●

WAARBORG WIND MET ZAKELIJKE VOORDELEN

ENERGIELEVERANCIER SCHOLT ENERGY CONTROL LIET ZIJN PRODUCT WAARBORGWIND MET MILIEUKEUR CERTIFICEREN. WAARBORGWIND, WINDENERGIE VAN NEDERLANDSE WINDMOLENS, IS DUURZAMERE ELEKTRICITEIT VOOR DE ZAKELIJKE MARKT.

Hoofd Verkoop Rob van Gennip vertelt: "Scholt Energy Control is sinds 2005 actief op de zakelijke markt. In dat jaar zijn we gestart met het leveren van elektriciteit aan de Nederlandse markt. In 2010 zijn we hetzelfde in België gaan doen en sinds dit jaar leveren we ook gas in Nederland. Inmiddels werken we met 35 collega's en staat gasleverantie ook in België op het programma voor 2013. Het type klanten dat wij bedienen is vooral grootverbruiker. Daarbij kun je denken aan productiebedrijven, voedingsmiddelenbedrijven en de koel- en vriesbranche. Omdat we in onze missie hebben staan dat we vernieuwing, transparantie en duurzaamheid in energie voor de zakelijke markt brengen, zijn we in een vroeg stadium de markt opgegaan om veel windenergie in te kopen."

VEEL GELD OPLEVEREN

"Voor zakelijke klanten zijn er verschillende mogelijkheden om de elektriciteitsafname te verduurzamen; een goede manier is om over te stappen op WaarborgWind", vindt Van Gennip. "De elektriciteit die je dan afneemt, komt gegarandeerd van Nederlandse windmolens. Deze molens staan in het noorden, midden en westen van Nederland. Overstappen op WaarborgWind is niet alleen een goede daad voor het milieu, het kan voor een aantal van onze klanten ook veel geld opleveren."

AANTONEN

"Dat zit zo", legt Van Gennip uit, "als je als bedrijf inschrijft op een aanbesteding van de overheid, moet je in veel gevallen een bepaald niveau hebben op de CO₂-Prestatieladder. Met dit instrument kunnen bedrijven inzichtelijk maken hoe het staat met hun CO₂ uitstoot. Door WaarborgWind te gebruiken kunnen deze bedrijven bonuspunten verdienen en op deze manier de voorkeur krijgen boven andere partijen. Hierbij gaat het veelal om aanbestedingen met een grote opdrachtwaarde. Maar een belangrijke conditie is natuurlijk wel dat je met een onafhankelijke instantie kunt aantonen dat dit ook daadwerkelijk duurzamere energie is."

STATUS MILIEUKEUR

Over de reden voor certificering zegt van Gennip: "We hebben ervoor gekozen om ons product met Milieukeur te laten certificeren omdat dit het bekendste certificaat is en de meeste status heeft. Dat merk je trouwens ook aan de bijbehorende controles: voorafgaand aan de certificering hebben we hier de auditor een dag op bezoek gehad die onze bedrijfsvoering en onze windcontracten tot in detail heeft uitgeplozen. Ook de voorwaarden waaronder wij Milieukeur mogen communiceren staan zeer precies omschreven. Ik vind het positief dat daar serieus mee omgegaan wordt." ●

"ONZE TAUGÉ IS 100 PROCENT MILIEUKEURPROOF"

EVERS SPECIALS IN NIJMEGEN BEHOORT TOT DE GROOTSTE EUROPESE TAUGÉTELERS EN LEVERT DOOR HEEL EUROPA. HET VOLLEDIGE VOLUME DAT BIJ HET BEDRIJF DE DEUR UITGAAT IS MILIEUKEUR GECERTIFICEERD. "MAAR HET GAAT OM MEER DAN HET CERTIFICAAT AAN DE MUUR. HET ZORGVULDIG OMGAAN MET MENS EN MILIEU VORMT AL HEEL LANG EEN INTEGRAAL ONDERDEEL VAN EVERS SPECIALS", ZEGT DIRECTEUR JELLE KUYPER.

Evers Specials teelt al meer dan dertig jaar taugé. Voor onder meer de AGF-handel, de gespecialiseerde groothandel, de conserven- en diepvriesindustrie en groentesnijbedrijven. Het bedrijf heeft ruim veertig procent van het marktaandeel in Nederland in handen en produceert een volume van ruim 20.000 ton taugé per jaar (2011). Het betekent dat bijna de helft van alle taugé in Nederland Milieukeur gecertificeerd is! Het personeelsbestand bij Evers Specials is 40 fte, exclusief logistiek personeel.

Kuyper: "Alweer tien jaar geleden vroeg Groentehof, een van onze grotere klanten, of we met onze taugé wilden deelnemen in het Milieukeurprogramma. Groentehof zelf wil zoveel mogelijk van haar aanbod volgens de eisen van Milieukeur aan de man brengen. Wij willen natuurlijk graag leverancier blijven, dus daar hebben we werk van gemaakt. Erg veel hebben we niet aan onze bedrijfsprocessen hoeven veranderen. Evers Specials voldeed al aan een groot aantal kwaliteitscriteria, waaronder die van ISO 9001 (eerste certificaat al in 1993). Daarnaast wordt er in onze hele branche sinds jaar en dag veel werk gemaakt van voedselveiligheid; de eisen zijn streng. Het zorgvuldig

omgaan mens en milieu vormt al heel lang een integraal onderdeel van onze bedrijfsvoering. Ook voor onze medewerkers is dat de gewoonste zaak van de wereld. Ze weten niet anders. We zijn er als bedrijf als het ware mee vergroeid."

DESINFECTEERMIDDELEN

Evers Specials heeft geen teelt in de buitenlucht, ook dat scheelt. Kuyper: "Onze productieomgeving is volledig gesloten, bovendien gebruiken we geen bestrijdingsmiddelen. Voor het schoonmaken van onze machines en apparatuur hebben we destijds wel goed moeten zoeken naar desinfecteermiddelen die voldeden aan de Milieukeureisen. Maar dat is gelukt. Ook qua verpakkingen houdt Evers Specials rekening met het milieu. "We leveren onze taugé aan Milieukeurdeelnemer Groentehof in herbruikbare kratten van 10 kg. Groentehof verpakt de aangeleverde taugé zelf in kleine milieuvriendelijke verpakkingen", vertelt de directeur.

VRAAG NAAR TAUGÉ MET MILIEUKEUR

Evers Specials was tien jaar geleden de eerste taugéteiler die Milieukeur gecertificeerd werd.

"Maar de vraag naar Milieukeur gecertificeerde taugé komt nog niet echt van de grond, dat vind ik wel jammer", zegt Kuyper. "Afgelopen Groentehof, dat een voortrekkersrol speelt, vraagt nog geen enkele andere klant specifiek om Milieukeur, terwijl ons gehele productievolume wel is gecertificeerd. In de maatschappij valt een toenemende behoefte waar te nemen naar gecertificeerd duurzame producten. Wij zijn er 'klaar' voor om het Milieukeurlogo op de productverpakkingen af te beelden."

Kuyper vervolgt: "Intussen hebben andere keurmerken in onze sector wel aan terrein gewonnen, waaronder het Nederlandse Skal voor biologische productie en het internationale GlobalG.A.P. voor de certificatie van agrarische producten. Het zou voor ons als telers schelen als die certificeringssystemen op een of andere manier kunnen worden gecombineerd. Of dat je in ieder geval de keuze krijgt om de certificatie van die keurmerken te combineren tijdens de audit. Er is namelijk een behoorlijke overlap in de eisen die er aan je bedrijf worden gesteld. Misschien dat er dan meer collega's voor kiezen om ook het Milieukeurmerk binnen te halen. Bovendien zou het tijd en geld schelen. En dat is ook mooi meegenomen. ●

FORBO FLOORING SYSTEMS IS WERELDLEIDER OP DE MARKT VOOR VLOEREN EN TOONAANGEVEND LEVERANCIER VAN VLOEREN IN NEDERLAND. FORBO PRODUCEERT ONDER ANDERE LINOLEUM. ONLANGS ONTVING FORBO VOOR HET LINOLEUMPRODUCT MARMOLEUM (EN DE MERKEN ARTOLEUM EN WALTON) OPNIEUW HET MILIEUKEUR CERTIFICAAT.

FORBO MARMOLEUM EN MILIEUKEUR... ...CREATING BETTER ENVIRONMENTS

Maar wat is linoleum eigenlijk? Linoleum is een uniek product dat voor 97% uit natuurlijke grondstoffen bestaat. 67% Van de grondstoffen van Marmoleum is hernieuwbaar. Binnen 10 jaar kan de grondstof weer uit de natuur worden teruggewonnen. Edo Rem, hoofd marketing bij Forbo: "de eigenschappen van Marmoleum onderschrijven ons bedrijfsmotto 'creating better environments'. Van de manier waarop we een product ontwerpen en grondstoffen inkopen tot de manier waarop we een product produceren en verzenden. Als er vandaag een nieuw vloertype zou moeten worden ontwikkeld op basis van duurzaamheidscriteria dan zou men zeker uitkomen op linoleum."

LCA

Forbo streeft naar het leveren van duurzame, geïntegreerde vloeroplossingen voor elk gebouw. Van slaapkamer tot directiekamer, en van de plaatselijke huisartsenpraktijk tot de winkel om de hoek. Om dat te bereiken maakt Forbo gebruik van een levenscyclusanalyse (LCA). Dit is een onafhankelijke methode voor het bepalen van de impact op het milieu. Het

LCA-resultaat wordt van 'de wieg' tot aan de installatie berekend voor een geïnstalleerde vloerbedekking van 1 m². Onder die berekening valt ook het energieverbruik van de Forbo kantoren en magazijnen.

HERGEBRUIK SNIJAFVAL

Om recycling te stimuleren introduceerde Forbo onlangs ook de mogelijkheid om linoleum stalen en snijafval te retourneren. Bij renovatie- of nieuwbouwprojecten wordt het afval van het leggen van linoleum normaal gesproken bij het normale bouwafval gegooit. Forbo kan het snijafval van Marmoleum, Artoleum en Walton tijdens de productie van nieuw linoleum hergebruiken.

Rem: "Milieukeur is al jaren een bevestiging van het duurzame karakter van Marmoleum. Het nieuwe certificaat is een belangrijke erkenning waarmee Forbo een groot onderscheid maakt in een markt waar de onduidelijkheid rond duurzaamheid alleen maar toeneemt". ●

Lijnolie – hernieuwbaar

De belangrijkste grondstof van linoleum is lijnolie, dat wordt verkregen door het persen van vlaszaad. Als de olie oxideert, ontstaat een dikke sponsachtige massa. Dit vormt de basis van het linoleum.

Pijnhars– hernieuwbaar

De combinatie van het bindmiddel pijnhars en lijnolie maakt dat linoleum zowel sterk als flexibel is.

Houtmeel – hernieuwbaar

Voor het binden van de pigmenten wordt houtmeel uit verantwoord beheerde bossen gebruikt. Het houtmeel zorgt voor kleur-echtheid en een glad oppervlak, waardoor de kleuren van linoleum helder blijven.

Kalksteen

Zeer fijngemalen kalksteen is onmisbaar als grondstof voor de specifieke dichtheid van linoleum.

Pigmenten

De linoleum kleuren worden vervaardigd door de toevoeging van ecologisch verantwoorde pigmenten. Aan deze pigmenten zijn geen zware metalen zoals lood en cadmium toegevoegd.

Jute - hernieuwbaar

Voor de rug van de linoleum vloerbedekkingen wordt jute gebruikt.

VLASBLOEM

EERSTE UITREIKING CERTIFICATEN MILIEUTHERMOMETER ZORG

IN JUNI REIKTE JACQUELINE CRAMER, HOOGLERAAR DUURZAAM INNOVEREN AAN DE UNIVERSITEIT VAN UTRECHT EN VOORMALIG MINISTER VAN VROM, DE EERSTE CERTIFICATEN 'MILIEUTHERMOMETER ZORG' UIT AAN VIER ZIEKENHUIZEN.

Het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (OLVG) in Amsterdam, het Ziekenhuis Amstelland in Amstelveen en de Gelre Ziekenhuizen in Apeldoorn en Zutphen ontvingen het certificaat Milieuthermometer Zorg voor hun duurzamere bedrijfsvoering. Het OLVG en Ziekenhuis

Amstelland behaalden het certificaat op het zilveren niveau; de Gelre Ziekenhuizen in Apeldoorn en Zutphen ontvingen het bronzen keurmerk. Milieuplatform Zorgsector (MPZ) heeft in samenwerking met SMK deze Milieuthermometer Zorg opgezet. De Milieuthermo-

meter richt zich op duurzamere bedrijfsvoering in zorginstellingen. Op basis van een aantal criteria zoals energie- en waterbesparende maatregelen, afvalpreventie en gevaarlijke stoffen, kan een instelling een bronzen, zilveren of gouden niveau halen, waarbij het gouden niveau gelijk staat aan Milieukeur.

De genoemde ziekenhuizen zijn de koplopers en zetten nu de toon. Milieu Platform Zorgsector verwacht dat de komende jaren veel zorginstellingen tot certificeren overgaan. Veel bij MPZ aangesloten instellingen zijn inmiddels bezig met het behalen van het bronzen niveau. ●

MET DE MILIEUTHERMOMETER ZORG MINDER HANDHAVINGSDRUK WET MILIEUBEHEER

ZORGINSTELLINGEN DIE WERKEN AAN CERTIFICERING OF GECERTIFICEERD ZIJN VOOR DE MILIEUTHERMOMETER ZORG WORDEN IN AMSTERDAM MINDER GECONTROLEERD IN HET KADER VAN DE WET MILIEUBEHEER.

Op deze wijze biedt het bevoegd gezag de zorginstellingen ruimte voor een eigen planmatige invoering. Zorginstellingen die het keurmerk 'Milieuthermometer Zorg' willen behalen reguleren zichzelf en zullen minder handhavingsdruk ervaren. In een convenant worden de afspraken tussen instelling en de gemeente vastgelegd.

CONTROLE

Er wordt gedurende de looptijd van het certificaat niet gecontroleerd op de zogenaamde duurzaamheidsaspecten van de Wet milieubeheer.

beheer. Dit betreffen aspecten die gaan over het verminderen van de milieubelasting. Denk daarbij aan:

- **Energiebesparingsonderzoek.** Het binnen bepaalde termijnen opstellen van een deskundig rapport voor energiepreventie, met een plan van aanpak voor besparende maatregelen. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om andere lampen, stookinstallaties, koelinstallaties, ventilatie, etc.
- **Vervoermanagement rapport.** Het binnen bepaalde termijnen opstellen van een deskundig rapport voor vervoermanagement, met een plan van aanpak voor maatregelen

voor het reduceren van (de milieubelasting van) vervoerkilometers. Zoals een fietsenplan, parkeren, cursus het Nieuwe Rijden, energiezuinige auto's, etc.

ONDERSTEUNING

Na het ondertekenen van het convenant voor het behalen van het Milieuthermometer certificaat krijgen de zorginstellingen van de gemeente ondersteuning in de vorm van informatie en procesbegeleiding voor het verwerven van het certificaat. Ook SMK, Milieu Platform Zorgsector en AgentschapNL ondersteunen het convenant.

Meer informatie: www.milieuplatform.nl

**TELER FREDERIK BUNT MAG ZICH
DE EERSTE MILIEUKEUR GECERTIFICEERDE
PRUIMENTELER NOEMEN. VAN ZIJN
ZOMEROOGST ZAL 50 TON PRUIMEN ONDER
MILIEUKEUR DE WERELD IN GAAN.**

De audit voor het certificaat verliep ook heel goed. De mensen van SGS hadden duidelijk de juiste kennis en spraken onze taal. Dat vond ik erg prettig."

EERSTE NEDERLANDSE PRUIMEN MET MILIEUKEUR

Het fruitbedrijf van Frederik Bunt is opgericht door zijn opa, en bestaat sinds 1926 op de huidige plaats in Slijk-Ewijk. Buiten het seizoen werkt Frederik alleen, op hoogtijdagen tijdens de oogst - de pruimentijd is in juli en augustus - werkt hij met veertig tot vijftig oproepkrachten. De fruitteelt speelt zich af op verschillende terreinen: 6 hectare pruimen, 2 hectare peren, 2 hectare kruisbessen en nog een halve hectare met bramen, waarvan ongeveer de helft overdekte teelt is. "De laatste jaren hebben we ons meer toegelgd op de pruimenteelt", vertelt Frederik. "Ik merkte namelijk dat je met peren niet meer ver komt: er is simpelweg te veel concurrentie. Daarom ging ik op zoek naar een markt waar nog kansen liggen, en dat is de pruimenmarkt. Die heeft nog goede mogelijkheden als je het professioneel aanpakt."

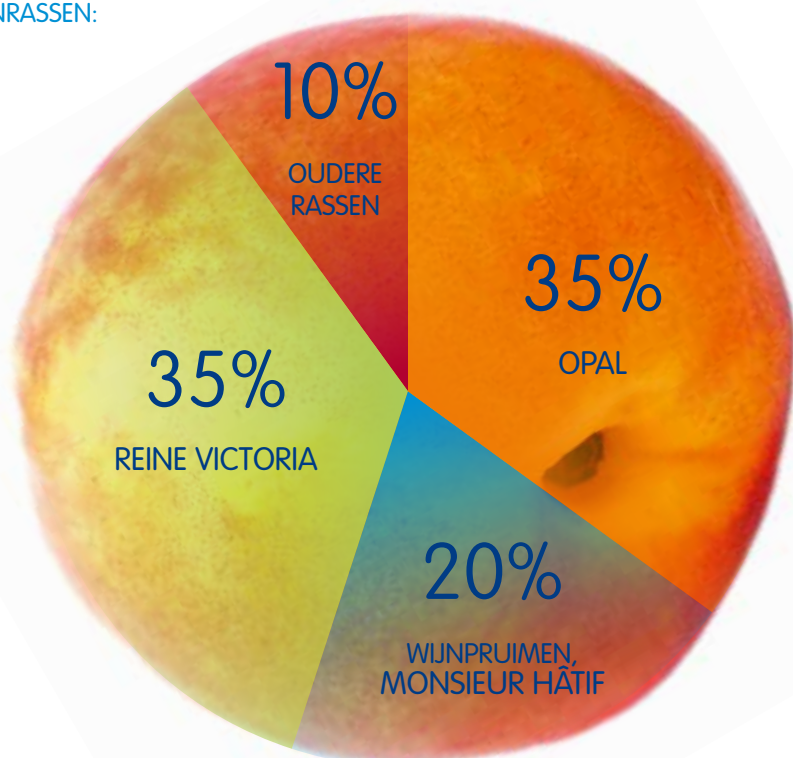
MILIEUKEUR VOORWAARDE

De keuze die Bunt maakte, heeft gevolgen voor zijn bedrijf voor de komende twaalf jaar, omdat de extra pruimenbomen natuurlijk eerst aangeplant en opgekweekt moeten worden. Ook een kersensortermachine werd omgebouwd en geschikt gemaakt voor pruimen. "Verder zijn we in gesprek gegaan met Fruitmasters, de bekende coöperatieve fruitspecialist, die direct een goede match zag met partner Smeding Groenten en Fruit. Zij stelden als voorwaarde dat wij onze pruimen met Milieukeur zouden certificeren. De keuze daarvoor was al snel gemaakt, omdat wij niet meer 'voor de veiligheidsklok' willen werken, maar willen weten aan wie wij leveren en daar een partnership mee aangaan. Smeding ziet ook de meerwaarde van Milieukeur, en dat vertaalt zich in een betere prijs voor onze producten."

CERTIFICATIE VIEL MEE

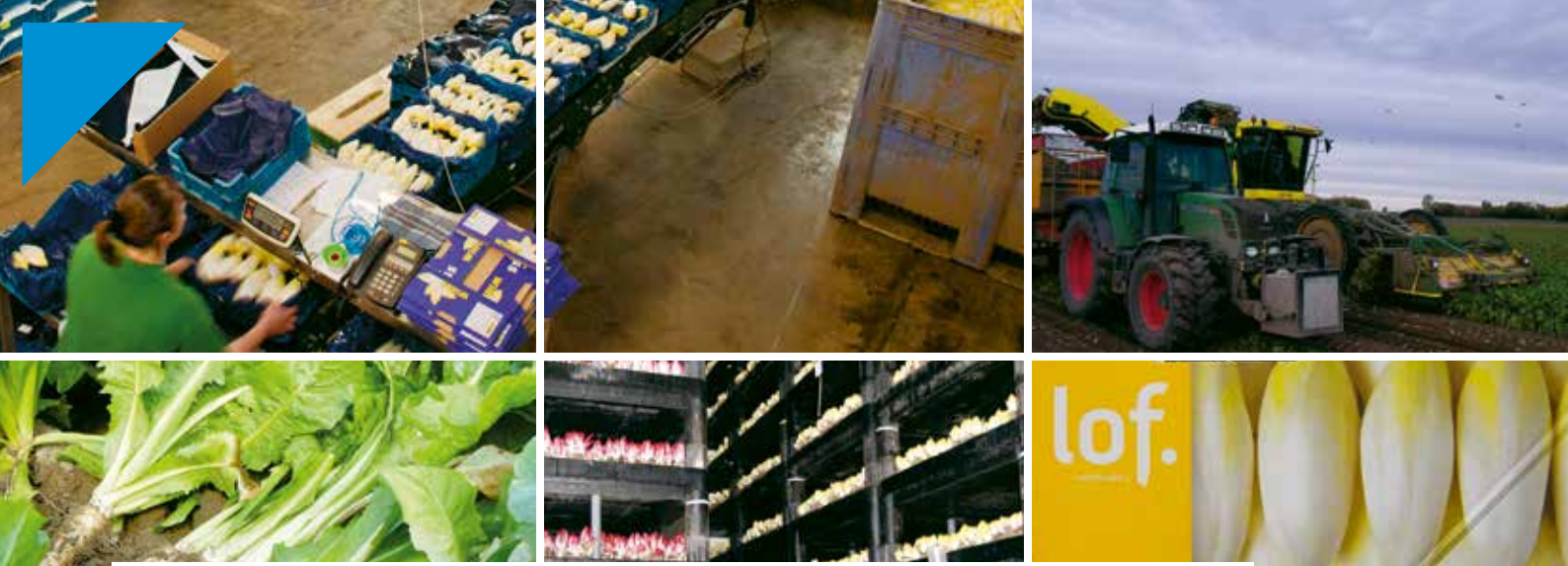
Het certificatieproces zelf viel Bunt erg mee. "We hadden al een GlobalG.A.P. certificaat en zaten al dicht tegen Milieukeur aan. We hoefden dus niet heel veel extra te doen. Ik heb nestkastjes opgehangen en mijn middelenregistratie nog beter op orde gebracht. Want voor Milieukeur moet je van tevoren berekenen welke middelen je gaat gebruiken, wanneer en in welke hoeveelheden. En ik kwam erachter dat ik geen Pirimor meer mag gebruiken. Dat vind ik jammer, want als je er verstandig mee omgaat is het volgens mij een prima middel."

FREDERIK BUNT TEELT VERSCHILLENDE PRUIMENRASSEN:

VOORZICHTIGE TELERS

Frederik Bunt heeft met de extra inspanningen voor Milieukeur geen enkele moeite. "Het klinkt misschien een beetje gek, maar je moet er ook een soort liefhebberij in hebben om met certificering bezig te zijn. Anders ga je het als een last zien en dat is niet de bedoeling. Met het Milieukeurcertificaat ben ik blij, al zal ik er voorlopig geen enorme promotiecampagne aan verbinden. Dat zou ik pas aandurven als alle producten uit mijn bedrijf gecertificeerd zijn. Anders vind ik het wat moeilijk uit te leggen dat ik wel Milieukeur voor onze pruimen heb, maar niet voor onze kruisbessen, bramen en peren. We blijven nu eenmaal voorzichtige telers: ik wil eerst eens een tijdje aanzien hoe het loopt met de Milieukeur pruimen. Daarna zien we wel of we verder gaan." ●

EERST DE PENNEN, VOLGEND JAAR HET LOF

WITLOFKWEKERIJ LOF. ONTVING IN OKTOBER 2012 HET MILIEUKEUR CERTIFICAAT VOOR DE OPEN TEELT VAN WITLOF PENNEN.

Witlofkwekerij LOF. is een groot bedrijf met 250 hectare open teelt. De teelt van 81 hectare daarvan is nu Milieukeur gecertificeerd. Het bedrijf heeft zo'n 30 medewerkers in vaste dienst en wordt in drukke perioden aangevuld met seizoenmedewerkers. LOF. levert jaarrond wekelijks circa 42.000 kilo witlof. De redactie van SMK Nieuws sprak Gerwin de Vries (directielid bij LOF.) net tijdens de drukste periode op zijn bedrijf, namelijk de oogst van de –nu Milieukeur gecertificeerde – witlof pennen: "Deze certificering van de open teelt is nog maar een eerste stap. Ik verwacht dat in het eerste kwartaal van 2013 ook de bedekte teelt Milieukeur gecertificeerd wordt. Het gaat dan om de stronkjes witlof zoals je die uiteindelijk in de winkel koopt. Maar ja, je moet natuurlijk wel eerst het uitgangsmateriaal certificeren, voordat je het eindproduct met Milieukeur kunt aanbieden aan de consument."

MARKTVRAAG

Die certificering is vooral ingegeven door vraag uit de markt. Gerwin: "Smeding Groenten en Fruit is haar assortiment aan het verduurzamen en is een van onze belangrijke afnemers. Voor

die verduurzaming zijn producten met Milieukeur een van de pijlers, naast biologisch, Streekproduct en Fair Trade. Vandaar dat wij dit traject van Milieukeur certificering zijn ingegaan. In de loop van 2013 komt onze Milieukeur witlof onder meer te koop bij Attent, EMTÉ, Marqt, Spar en Sligro. Ook leveren wij nog aan andere retailers, groothandelaren, exporteurs en AGF-specialisten. In hoeverre die ook bereid zijn om het Milieukeur certificaat te honoreren is mij nog niet duidelijk, wij gaan het in ieder geval aanbieden. Omdat wij extra inspanningen leveren voor het certificaat moeten de meerkosten daarvoor natuurlijk wel door de markt worden betaald."

GLOBALG.A.P. EN MILIEUKEUR

Over de inspanningen die LOF. moest doen om het Milieukeur certificaat te behalen voor de open teelt is Gerwin duidelijk: "Wij zijn al geruime tijd GlobalG.A.P. gecertificeerd en met name op het gebied van registraties zijn er overeenkomsten tussen de twee keurmerken. Dat maakte een aantal zaken voor ons wat gemakkelijker. Op het gebied van de bestrijding van onkruiden moesten wij wel extra ons best

doen, ondanks dat wij ons al sterk beperkten in het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen. Omdat Milieukeur weinig middelen toelaat en het gebruik ervan sterk limiteert, moesten wij meer mechanische bestrijding toepassen." Gerwin vervolgt: "Een ander belangrijk punt is de kanalisatie. Omdat driekwart van onze teelt niet Milieukeur gecertificeerd is mag deze natuurlijk niet vermengd worden met de Milieukeur-pennen. Daarvoor hebben we een goede oplossing gevonden, die werd goedgekeurd door de certificatie-instelling SGS.

STAP TWEE

De volgende stap is zowel een vervolgstap voor LOF. als voor Milieukeur. Het certificatieschema voor de bedekte teelt van witlof werd dit jaar ontwikkeld. LOF. was een van de bedrijven die belangrijke input en feedback leverde voor dit nieuwe schema. In november was er een openbare hoorzitting en de verwachting is dat voor het eind van het jaar het schema door het College van Deskundigen agro/food van SMK wordt gepubliceerd. Gerwin: "En daarna willen wij werkelijk zo snel mogelijk het certificaat voor het lof binnenhalen. Wij zijn er klaar voor!" ●

EEN LESJE WITLOF

Witlof behoort, samen met onder meer roodlof en andijvie, tot de familie van de cichoreiachtigen en is een tweejarig gewas. Rond mei wordt de witlofzaden op de open akker gezaaid; vervolgens worden in de herfst de pennen (de wortelen) geoogst en worden de pennen in de koelcel gezet. Daar wordt de winterslaap gesimuleerd bij temperaturen van 2°C tot

-1.5°C. Vanuit de koelcel wordt wekelijks een deel van de pennen ontdooid en daarna opgezet in de trekbakken. Deze worden in een donkere ruimte geplaatst (de trekcellen), waarna er na 3 weken witlof geoogst kan worden. Het loof van de pennen is het eigenlijke product zoals dat in de winkel te koop is. Door deze methode kan witlof jaarrond worden aangeboden.

ONTWIKKELINGEN MILIEUKEUR SMK NIEUWS 69

AUTOREINIGINGSMIDDELEN

De herziening van het Milieukeurcertificatieschema autoreinigingsmiddelen is momenteel in voorbereiding. De huidige criteria zijn afgeleid van de criteria van het Scandinavische milieukeurmerk Nordic Swan. Voor de herziening wordt gekeken naar de EU Ecolabelcriteria voor allesreinigers en sanitairreinigers. In hoeverre de Nederlandse criteria nog aansluiten bij de huidige Nordic Swan criteria is een ander onderzoekspunt. De wijzigingsvoorstellen zijn nogal ingrijpend. Hierover zal een brede consultatieronde plaatsvinden. Daarom is een ongewijzigde verlenging nodig van het huidige schema met 6 maanden tot 1 juli 2013. ●

BAROMETER DUURZAME BAKKERIJ EN ZOETWAREN

Op opdracht van VBZ is SMK gestart met de herziening van de Barometer Duurzame Bakkerij en Zoetwaren. In de voorbereiding vinden gesprekken plaats met een aantal stakeholders waaronder retailers en bakkerij- en zoetwarenbedrijven. Daarnaast wordt ook gebruik gemaakt van praktijkgegevens van bedrijven die

de Barometer als benchmarkinstrument in een 0-meting hebben toegepast. De verwachting is dat het eerste herzieningsconcept voor de jaarwisseling in een bijeenkomst van bedrijven en stakeholders kan worden besproken. SMK zal de Barometer afstemmen met ISO26000, de internationale richtlijn voor MVO. Hierdoor zal de Barometer ook in internationaal verband beter communiceerbaar worden. Lees meer op pagina 20. ●

BETONPRODUCTEN

Het huidige Milieukeurcertificatieschema betonproducten is met 2 jaar ongewijzigd verlengd tot 1 november 2014 (inclusief enkele standaardaanpassingen). Het is op dit moment niet mogelijk onderbouwde voorstellen voor actualisatie van de huidige criteria te ontwikkelen, die op draagvlak van betrokken partijen kunnen rekenen. ●

DATACENTERS: KLIMAATBEHEERSING

Het certificatieschema Milieukeur klimaatbeheersing bij datacenters is met ingang van 1 juli 2012 gepubliceerd. Diverse bedrijven en gemeenten droegen actief bij aan dit certificatieschema. Door te voldoen aan de criteria kunnen datacenters een aanzienlijke energiebesparing en milieuwinst (onder andere minimalisering van de CO₂-uitstoot) realiseren. De criteria zijn van toepassing op de klimaatbeheersingssystemen (koeling, ventilatie, bevochtiging en ontvochtiging) die in een datacenter de vereiste conditionering bieden en deze binnen de tolerantie van de ICT-apparatuur en UPS (Uninterruptible Power Supply) houden. Er zijn verplichte eisen aan de energieprestaties van de klimaatbeheersingssystemen, de toepassing van koudemiddelen en het procesgerelateerde waterverbruik. Verder moet een datacenter minimaal voldoen aan twee van de optionele criteria, zoals het gebruik van groene elektriciteit en natuurlijke koudemiddelen. Om tijdig op technische ontwikkelingen op het gebied van datacenters te kunnen inspelen is het Milieukeurcertificatieschema voor 1 jaar vastgesteld. Hierna zullen de criteria waar nodig worden geactualiseerd. ●

EVENEMENTEN(ORGANISATIES)

In oktober 2012 is een pilotaudit uitgevoerd op basis van het concept-certificatieschema Barometer Duurzame Evenementen. De verplichte en optionele criteria van deze Barometer bestrijken een breed scala aan onderwerpen: onder meer locatie, energie, water en sanitair, afval, catering en mobiliteit. Het aantal behaalde punten bepaalt de uiteindelijke score voor het bronzen, zilveren of gouden niveau van de Barometer; het gouden niveau is gekoppeld aan het keurmerk Milieu-keur. Met de ervaringen van de pilotaudit is het concept-certificatieschema verder geoptimaliseerd, onder meer wat betreft de puntentelling voor brons/zilver/goud. Binnenkort vindt een hoorzitting plaats. Belangstellenden kunnen zich bij SMK melden. ●

MILIEUKEUR BEWERKTE EN VERWERKTE PRODUCTEN

Vanuit de certificaathouders zijn knelpunten en voorstellen tot wijziging van het schema Milieukeur Bewerkte en Verwerkte producten

aangegeven. Samen met de direct betrokkenen zijn de criteria voor de slachterijen, zowel varken als rund, en voor de overige bewerkers en verwerkers aangepast en vastgesteld door het College van Deskundigen agro/food. Dit certificatieschema is gepubliceerd op de website van SMK en is geldig 1 februari 2013. ●

MILIEUKEUR DIERLIJKE PRODUCTEN

EI (LEGHENNEN), VLEESKUIKEN EN VARKEN

Op 1 augustus 2012 is versie DP15 gepubliceerd voor zowel ei (leghennen), vleeskuiken en varken. Dit schema is geldig tot 1 februari 2013. Bij de varkenscriteria wordt momenteel een aantal herzieningspunten onderzocht, dit gaat onder andere om drinkwaterkwaliteit, uitval van dieren en ongediertebestrijding.

KWEEKVIS

De criteria voor Milieukeur kweekvis zijn ongewijzigd verlengd tot 1 februari 2013. Er zijn momenteel geen certificaathouders op dit schema en de criteria zullen naar verwachting na 1 februari 2013 niet gewijzigd worden.

RUNDEREN (MELKVEE)

In de afgelopen maanden zijn duurzaamheids-criteria voor runderen (melkvee) met normen voor Milieukeur uitgewerkt. Onderzoekers van WUR Livestock Research en van Sustainability4U hebben een concept afgerond dat zal worden besproken met betrokkenen uit de gehele keten. Stakeholders die belangstelling hebben om aan het ontwikkelproces van de criteria bij te dragen, kunnen zich daarvoor aanmelden bij SMK (smk@smk.nl).

Inmiddels wordt in dit kader een certificeerbare module voor Kringlooplandbouw uitgewerkt dat zelfstandig, maar ook als een integraal onderdeel van de duurzaamheidscriteria voor zuivel kan worden toegepast. Lees meer over dit onderwerp op pagina 4. ●

MILIEUKEUR GFT-ZAKKEN

Het Milieukeurcertificatieschema GFT-zakken is met 3 jaar ongewijzigd verlengd tot 1 januari 2016, inclusief precisering en standaardaanpassingen. Bij de vorige herziening eind 2010 is de periodieke controle aanzienlijk verzwakt: om het jaar moet op contaminanten worden getest. ●

GROENE ELEKTRICITEIT

Het Milieukeurcertificatieschema is met 2 jaar ongewijzigd verlengd tot 1 januari 2015 (inclusief standaardaanpassingen). Eerder is gebleken dat er vooralsnog geen overeenstemming is te bereiken over een eenduidige definitie van additionaliteit. De bestaande eis voor additionaliteit is gehandhaafd en is opgevat als compromis. Op dit moment zijn er voor zover bekend geen initiatieven om in Europa hierover een discussie te voeren. Als er in de toekomst een breed gedragen andere definitie zou worden gevonden, kan de additionaliteitseis worden aangepast. ●

KATTENBAKVULLING

Het Milieukeurcertificatieschema kattenbakvulling is met 3 jaar ongewijzigd verlengd tot 1 januari 2016, inclusief precisering en standaardaanpassingen. Net als bij GFT-zakken moet sinds de vorige herziening eind 2010 om het jaar op contaminanten worden getest, waardoor de periodieke controle aanmerkelijk is verzwakt. ●

LINOLEUM

Het huidige Milieukeurcertificatieschema linoleum is met twee jaar ongewijzigd verlengd tot 1 januari 2015 (met verwerking van diverse redactionele en standaardaanpassingen). De criteria zijn mede afgeleid van de criteria van Nordic Swan voor vloerbedekking en sluiten hierbij nog steeds aan. Er is momenteel geen aanleiding de Milieukeurcriteria aan te passen. ●

MEUBELN

Besloten is het huidige Milieukeurcertificatieschema meubelen met twee jaar ongewijzigd te verlengen tot 22 december 2014 (met verwerking van diverse redactionele en standaardaanpassingen). Voor EU Ecolabel meubelen wordt binnenkort een herzieningsonderzoek opgestart, waarbij zal worden gekeken naar uitbreiding van de productgroep van houten meubelen tot meubelen in het algemeen. Denkbaar is dat het Milieukeurcertificatieschema op termijn zal opgaan in EU Ecolabel meubelen, mede afhankelijk van de marktbelangstelling in Nederland. ●

MILIEUKEUR PLANTAARDIGE PRODUCTEN UIT DE BEDEKTE TEELT

De bestaande certificatieschema's Milieukeur Glastuinbouwproducten met normen voor Milieukeur (glasgroenten en sierteelt), Milieukeur Sprouts en Milieukeur Paddenstoelen werden in het schema Milieukeur Plantaardige producten uit de bedekte teelt ondergebracht. De bestaande criteria van deze schema's werden gelijktijdig geëvalueerd en er werden tevens nieuwe criteria voor Milieukeur Witlof ontwikkeld. Voor de bestaande certificatieschema's voor glasgroenten en sierteelt werden de aandachtstoffen geëvalueerd en een van de aanpassingen is een verbod op de toepassing van imidacloprid.

Nieuwe basiseisen in het schema betreffen onder andere het opstellen en werken volgens een hygiëneprotocol en uitvoeren van een risicoanalyse, een maximum van 6 residuen voor de sierteelt en het toepassen van milieuvriendelijke reinigings- en desinfectiemiddelen.

Om een verdere verduurzaming in de sector te realiseren, is het aantal te behalen punten uit de keuzemaatregelen verhoogd. Ook zijn nieuwe keuzemaatregelen toegevoegd voor gewasbescherming en energie.

De voorgestelde wijzigingen werden op 6 november 2012 tijdens de hoorzitting

besproken en worden per 1 januari 2013 gepubliceerd. ●

MILIEUKEUR PLANTAARDIGE PRODUCTEN UIT DE OPEN TEELT

Het certificatieschema Milieukeur Plantaardige Producten uit de open teelt wordt momenteel herzien. Het schema bevat normen voor Milieukeur akkerbouwgewassen vollegrondsgewassen, Milieukeur hardfruit, steenfruit en houtig kleinfruit, Milieukeur aardbeien en Milieukeur boomkwekerijgewassen.

Na evaluatie van de huidige criteria zijn voorstellen opgesteld voor wijzigingen om het ambitieniveau voor verduurzaming van open teelten te handhaven en aan te blijven sluiten op de nieuwste ontwikkelingen in de sector. Deze voorstellen werden besproken tijdens de hoorzitting van 14 november 2012. Het herziene schema wordt per 1 januari 2013 gepubliceerd.

Bij de herziening wordt aandacht besteed aan het actualiseren van de lijsten met binnen Milieukeur toegestane gewasbeschermingsmiddelen en het opnemen van innovaties op het gebied van het beperken van emissies van gewasbeschermingsmiddelen en het voorkomen van uitspoeling van nutriënten. Voorbeelden hiervan zijn de toepassing van sensor gestuurde spuittechnieken en het opvangen en zuiveren van restvloeistoffen van spuitmachines. ●

BAROMETER DUURZAAM TERREINBEHEER

SMK herzielt momenteel het certificatieschema Barometer Duurzaam Terreinbeheer. Voor deze

herziening zijn via een schriftelijke ronde herzieningspunten geïnventariseerd bij de certificaathouders en overige betrokkenen.

Bij de herziening wordt aandacht besteed aan het actualiseren van aan wet- en regelgeving gerelateerde criteria, de uitzonderingen bij de niveaus zilver en goud waarbij nog gewasbeschermingsmiddelen mogen worden toegepast (op verhardingen en op groene terreinen) en de paragraaf natuur uit het niveau goud. Verder is de actualisatie van de criteria voor onkruidbestrijding op verhardingen een belangrijk aandachtspunt in deze herziening. Dit najaar is bijvoorbeeld nieuw LCA-onderzoek over onkruidbestrijding op verhardingen gepubliceerd. De voorstellen worden besproken in een hoorzitting die medio december plaatsvindt. ●

TOILETVLOEISTOFFEN

Voor het Milieukeurcertificatieschema vloeistoffen voor mobiele toiletten wordt momenteel een herziening voorbereid. Het huidige certificatieschema is geldig tot 21 januari 2013. De criteria zijn mede afgeleid van de criteria van de Blauwe Engel.

Het herzieningsonderzoek kijkt naar mogelijke aansluiting bij de EU Ecolabelcriteria voor allesreinigers en sanitairreinigers en de huidige Blauwe Engelcriteria. De wijzigingsvoorstellen zijn nogal ingrijpend. Hierover zal een brede consultatieronde plaatsvinden. Daarom is een ongewijzigde verlenging nodig van het huidige schema met 6 maanden tot 21 juli 2013. ●

BAROMETER DUURZAME BAKKERIJ EN ZOETWAREN

Certificatiesysteem op drie niveaus voor een
duurzamere bedrijfsvoering en inkoop van duurzame
grondstoffen

HERZIENING BAROMETER DUURZAME BAKKERIJ EN ZOETWAREN

"WE MOETEN BLIJVEN INNOVEREN"

**DE VERENIGING VOOR DE BAKKERIJ- EN ZOETWARENINDUSTRIE (VBZ) VROEG
SMK ONLANGS OM EEN HERZIENING VAN HET CERTIFICATIESCHEMA BAROMETER DUURZAME
BAKKERIJ EN ZOETWAREN.**

^
"ONZE BRANCHE
IS CRISISPROOF."
v

De branche wil namelijk in rap tempo verduurzamen. Verenigingsdirecteur Ton Baas zegt daarover: "Onze branche is 'crisisproof', maar de voorsprong is maar één minuut. We moeten blijven innoveren, en een duurzamere productie is een belangrijk onderdeel in die innovatie." Hij is enthousiast over de samenwerking met SMK: "We hebben met de Barometer een uniek verduurzamingsinstrument neergezet", zegt hij. "Logisch dat we SMK benaderden voor de herziening ervan."

De reden dat VBZ kiest voor herziening is dat de branchevereniging de Barometer Duurzame Bakkerij en Zoetwaren actueel wil houden, en de steeds toenemende kennis over maatschappelijk verantwoord ondernemen wil terugzien in de criteria. "Ook willen we onze leden - de aangesloten bedrijven - helpen om de vraag vanuit retailers - hun klanten - vóór te blijven", zegt Ton Baas. "Verder is het voor ons belangrijk om de kennis die we met de Barometer opdoen internationaal in te zetten: zo'n 70% van de Nederlandse productie wordt naar het buitenland geëxporteerd. En de eisen aan producenten worden steeds strenger."

GOED INSTRUMENT

"Alleen al daarom moeten onze leden dus meegaan in de aantoonbare verduurzaming", vervolgt Baas. "De Barometer is daar een goed instrument voor dat onze leden goede en laagdrempelige handvatten geeft om aan de slag te gaan met duurzamer produceren. We zien dat bedrijven de Barometer gebruiken als ontwikkeltool, om steeds meer maatschappelijk verantwoord te gaan werken, en een paar van onze leden overwegen ook daadwerkelijke certificering."

DRIE THEMA'S

In de herziening van het certificatieschema zijn een drietal inhoudelijke thema's benoemd waar de branche en de VBZ nu volop mee aan het werk is. Die thema's zijn: duurzame grondstoffen, klimaat & energie en duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

GRONDSTOFFEN

"We zien dat steeds meer retailers specifiek vragen om aantoonbaar duurzamere leveranciers. Dat deze werken met duurzamere grondstoffen is daarbij een belangrijk onderwerp", legt Ton Baas uit. "Internationale bedrijven als Tesco, Sainsbury of Carrefour willen dat je verantwoorde palmolie gebruikt, dat je je aan de cao's houdt, dat je je financieringsstroom openbaart, maar ook dat je verantwoord omgaat met je reststromen en afvalstromen. In de Barometer willen we al die aspecten verwerken. We zijn nu bijvoorbeeld ook in de weer met het grondstoffenbeleid: samen met studenten van twee hogescholen controleren we een 15-tal grondstoffen op gevoelige aspecten rondom mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en voedselveiligheid. Veel van de grondstoffen die onze leden gebruiken, komen immers uit landen die gevoelig zijn voor sociale misstanden. Leden moeten een 'mensenrechtenproof'-verklaring af durven geven."

KLIMAAT EN ENERGIE

Het energieverbruik in de sector is volgens Baas niet iets dat je via de branchevereniging kunt aanpakken. "Wij kunnen wel de bewustwording stimuleren, en dat doen we dan ook via de Barometer. De VBZ biedt een checklist aan, maar als bedrijven verder willen gaan, moeten zij dat zelf regelen. We faciliteren de leden dat zij hun CO₂-uitstoot in kaart kunnen brengen. Verder hebben we tal van initiatieven, die we via de branche willen uitdragen. Zo kunnen we bedrijven helpen met hun planning en 'forecas-

ting'. Dat wordt namelijk steeds belangrijker, nu retailers hun voorraadbeheer tot een uur of vijf terugbrengen. Dat betekent dat de producenten daar nauwkeurig op in moeten spelen, want het is alleen al voor het energieverbruik natuurlijk zonde om met halfvolle vrachtwagens te gaan rijden ter bevoorrading. Een lager energieverbruik vergt dus - onder andere - meer ketensamenwerking."

DUURZAME INZETBAARHEID

Productiemedewerkers hebben soms een zware baan. Als dropgieter, om een voorbeeld te noemen, werk je met zware apparatuur. "Onze branche stond jarenlang in de top vijf met medewerkers die in de WAO terecht kwamen", weet Baas. "Wij vinden dat zeer ongewenst. Inmiddels zijn we drie pilots begonnen om duurzame inzetbaarheid en arbeidsveiligheid concreet te maken. Daarnaast hebben we binnen de levensmiddelenbranche afgesproken om best practices te delen en dat we verschillende onderwijs- en opleidingsfondsen gaan samenvoegen om één fonds voor duurzame inzetbaarheid te creëren."

BETROUWBAAR EN HERKENBAAR KEURMERK

Hoewel geen van de leden tot nog toe is gecertificeerd, ziet Baas toch een belangrijke toekomst voor de Barometer Duurzame Bakkerij en Zoetwaren. "Ik wil dat dit als een soort BOVAG-bord boven de deur van de bedrijven komt te hangen", zegt Baas. "Een betrouwbaar en herkenbaar keurmerk, waar onze leden trots op zijn." ●

BAROMETER DUURZAME BLOEMIST
Certificatiesysteem op drie niveaus voor duurzamere bedrijfsvoering en inkoop van duurzamere bloemen en planten

'BRONZEN' BLOEMISTEN SLEPEN OOK ZILVER BINNEN

ONLANGS NAMEN BLOEMIST FLORAPRO EN BLOEMATIELIER DE TULP HET ZILVEREN CERTIFICAAT VOOR DE BAROMETER DUURZAME BLOEMIST IN ONTVANGST. DE ONDERNEMERS BEHAALDEN EERDER AL DE BRONZEN STATUS. "WE ZIJN NU EENMAAL AMBITIEUS ALS HET OM DUURZAMER ONDERNEMEN GAAT."

BLOEMATIELIER DE TULP

"Als je begint aan zo'n traject voor duurzamer ondernemen, wil je alleen maar hogerop", antwoordt Caroline Hopmans op de vraag waarom ze besloot te gaan voor een zilveren certificaat. "Het meeste werk voor 'zilver' zit voor ons in het duurzaam inkopen van de bloemen bij de kweker", vertelt de eigenaresse van Bloematielier De Tulp uit Bergen op Zoom. "Om aan de zilveren criteria van het keurmerk te voldoen, moet 30 procent van je ingekochte bloemen en planten het MPS-A, Milieukeur- of EKO-keurmerk dragen. Bij brons is dat 15 procent. Verder was het vooral een kwestie van consequent rapporteren en registreren van gegevens. Veel dingen deden we eigenlijk al." Hopmans en haar man hebben als 'extra' ook een nieuwe bedrijfswagen aangeschaft met een schone motor. En het bedrijf schakelt dit jaar ook volledig over naar LED-verlichting. Van klanten krijgen ze bij De Tulp geleidelijk aan meer positieve reacties op het keurmerk. "Maar je merkt toch ook dat veel mensen vooral op de prijzen letten. We zitten wel in een economische crisis", aldus de eigenaresse. Afgelopen voorjaar won De Tulp de MVO-ondernemersprijs van de gemeente Bergen op Zoom. "Mede dankzij het keurmerk", zegt Hopmans. "We kregen toen veel media-aandacht, dat is natuurlijk goede reclame."

FLORAPRO

Florapro was in mei 2009 de allereerste bloemist in Nederland die het keurmerk voor Duurzame Bloemist mocht voeren. De onderneming heeft twee vestigingen, één in Oosthuizen (Noord-Holland) en één in Alkmaar. Florapro levert vooral bloemen en planten aan bedrijven. Mede-eigenaar Ruud Steur wint er geen doekjes om: "We gebruiken het keurmerk vooral als marketinginstrument. Ik geloof er heilig in dat het business oplevert. We hebben het bijvoorbeeld voor elkaar gekregen de enige leverancier te worden van de gemeente Alkmaar. Dat is gelukt dankzij ons keurmerk." Florapro is nog steeds de enige bloemist boven het Noordzeekanaal die het keurmerk Barometer Duurzame Bloemist voert. "En omdat we graag steeds duurzamer ondernemen, zijn we opgegaan voor zilver." Voor het behalen van het zilveren certificaat heeft Florapro, net als De Tulp, vooral moeten inzetten op het omhoog krijgen en houden van het volume aan ingekochte duurzamere bloemen en planten. Steur: "Dat is niet altijd makkelijk. Vaak is de prijs van duurzamere bloemen hoger. Alles hangt af van vraag en aanbod op de markt. Daar moet je scherp op kunnen inspelen." Steur heeft het zelfs voor elkaar gekregen dat een van de twee kwekers bij wie hij inkoopt helemaal is overgeschakeld

naar MPS-A producten. "Speciaal voor ons", zegt hij. "Florapro draagt duurzaamheid ook naar buiten toe zoveel mogelijk uit. Bovendien doen we nog veel meer dan wat de zilveren status van ons vraagt. We hebben bijvoorbeeld net twee elektrische bedrijfswagens aangeschaft."

OP NAAR GOUD

Zowel Hopmans als Steur zouden graag verder willen, op naar het gouden niveau. Steur: "Maar dan moet minstens 50 procent van je ingekochte bloemen en planten het MPS-A, Milieukeur- of EKO-keurmerk dragen en dat is voor ons een erg grote stap. Maar wat niet is, kan nog komen." Hopmans: "Wij gaan op termijn zeker een poging wagen." ●

Ook Bloembinderij De Nobel

Bij het ter perse gaan van het magazine werd bekend dat ook Bloembinderij De Nobel (Zoetermeer) het zilveren certificaat ontving, nadat zij eerder brons behaalden voor de Barometer Duurzame Bloemist.

"DIE 'DUURZAME BLOEMIST', DAT BEN IK!"

VOOR HORTUS FLORA IN MAASSLUIS KWAM DIT JAAR EEN AANTAL BIJZONDERE DINGEN SAMEN. NAAST HET VEERTIGJARIG JUBILEUM, EEN NIEUWE NAAM, HUISSTIJL EN DE NOMINATIE VOOR 'MIJN BLOEMIST VAN HET JAAR' BEHAALDE HET BEDRIJF HET BRONZEN NIVEAU VAN DE BAROMETER DUURZAME BLOEMIST. DE KERS OP DE TAART VOOR EIGENAAR CHRIS LEICHTENBERG EN ZIJN TEAM.

Vijf jaar geleden nam Chris Leichtenberg de bloemenzaak van zijn vader over. De groene vingers zitten al generaties lang in de familie. Een van zijn voorvaders werkte als leerling in de tuin van Malmaison (Parijs) van Keizerin Josephine en Napoleon Bonaparte en later als hortulanus in de botanische tuin van de Rijksuniversiteit Groningen. Het veertigjarig jubileum greep Leichtenberg aan om eens stil te staan bij het heden en verleden. En om een stap te maken naar een duurzamere toekomst. Leichtenberg: "Mijn vader heeft een prachtig bedrijf opgebouwd, maar toch ga je als nieuwe eigenaar op zoek naar een eigen identiteit. Ik kwam al snel uit bij duurzaam. Het bewust omgaan met mens en milieu is mij op het lijf geschreven, en je kunt je daar als ondernemer natuurlijk mee onderscheiden. Ook we hebben ons bedrijf omgedoopt van Flora naar Hortus Flora. Als eerbetoon aan mijn voorvader Jacob Pieter Leichtenberg."

Het traject naar het bronzen niveau van de Barometer Duurzame Bloemist noemt de bloemsierkunstenaar 'goed te doen'. Het in beweging brengen van zijn leverancier kostte hem de meeste zweetdruppels. Die moest alle bloemcodes in zijn administratie verwerken en op de site van zijn webshop. Maar dat lukte uiteindelijk. Leichtenberg: "Voordat ik aan de slag ging met de Barometer Duurzame Bloemist verkocht ik al duurzamere bloemen en planten zoals MPS-A met het FFP-label (Fair Flowers Fair Plants). Ik kan nu aantonen dat ik minimaal 15 procent van mijn ingekochte bloemen en planten het MPS-A, Milieukeur- of EKO-keurmerk dragen. Dat is één van de eisen die bij de bronzen status hoort."

OP NAAR GOUD

Voor de bekostiging van de Energiescan maakte de bloemsierkunstenaar met succes aanspraak op 'een milieupotje' van de gemeente Maassluis. Over het traject en de audit is hij goed te spreken. "Er wordt echt met je meegedacht", zegt hij. "Je krijgt veel goede tips en adviezen. Ook mijn mensen (negen medewerkers in totaal) doen allemaal serieus mee. En we willen nog veel meer doen, zoals onze boeketten zo samenstellen dat de klant gelijk ziet: dit is een duurzaam boeket. Dat willen bereiken door een nog betere productinformatie, verpakking en presentatie in de winkel. We willen uiteindelijk naar die gouden status toe." Mede dankzij de Barometer sleepte de ondernemer onder meer een aanbestedingsopdracht van de gemeente Maassluis in de wacht. Ook krijgt hij steeds meer positieve reacties van klanten. "Jij bent toch die duurzame bloemist?", vragen ze dan. "Ja, dat ben ik!" ●

BAROMETER DUURZAAM TERREINBEHEER

Certificatiesysteem op vier niveaus voor een duurzamer
beheer van groene en verharde terreinen

179 BEDRIJVEN EN ORGANISATIES,
MEER DAN 36.000 HECTARE

BAROMETER DUURZAAM TERREINBEHEER WINT TERREIN

**DE BAROMETER DUURZAAM TERREINBEHEER IS EEN BELANGRIJK
INSTRUMENT OM HET DUURZAMER (ONKRUID)BEHEER VAN TERREINEN
TE REALISEREN EN DOOR MIDDEL VAN EEN CERTIFICAAT TE BORGEN.**

Per oktober 2012 hadden in totaal 1 provincie, 1 hoogheemraadschap,
6 waterschappen, 8 drinkwaterbedrijven, 38 gemeenten en 124 bedrijven
(waaronder veel groenvoorzieners en hoveniers) een certificaat op een van
de vier niveaus van de Barometer.

HERZIENING

SMK herzielt momenteel het certificatieschema Barometer Duurzaam Terrein-
beheer. Hiervoor werd via een schriftelijke ronde een inventarisatie gemaakt
van herzieningspunten bij certificaathouders en overige betrokkenen. De
inbreng wordt behandeld door het College van Deskundigen agro/food. Het
concept certificatieschema wordt voorgelegd in een openbare hoorzitting in
december 2012. ●

CERTIFICAATHOUDERS BAROMETER DUURZAAM TERREINBEHEER

HECTARE

Niveau Goud	Brabant Water B.V.	1700
	Dunea	2300
	Evides	150
	Gemeente Bladel	500
	Gemeente Dalfsen	90
	Gemeente Westerveld	704
	PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland N.V.	7400
	Vitens NV	3000
	Waterbedrijf Groningen	48
	Waterleidingsmaatschappij Drenthe	380
	10 ORGANISATIES	16272

Niveau Zilver	Gemeente Geldrop-Mierlo	120
	Gemeente Haaren	200
	Gemeente Oss	1250
	Hoogheemraadschap van Delfland, Sector Zuiveringsbeheer	19
	Provincie Drenthe	11
	Waterschap Aa en Maas	1670
	Waterschap Brabantse Delta	4254
	Waterschap Reest en Wieden	38
	Waterschap Regge en Dinkel	2000
	Waterschap Rivierenland	7656
	Waterschap Vallei en Eem	34
	11 ORGANISATIES	17252

Niveau Brons	Betawater B.V.	1
	DHV B.V.	75
	Gemeente Amsterdam	
	- Stadsdeel Nieuw-West, deelgebied Slotervaart	200
	Gemeente Asten	28
	Gemeente Barendrecht	172
	Gemeente Best	138
	Gemeente Bronckhorst	77
	Gemeente Coevorden	151
	Gemeente Dordrecht Sector Stadsbeheer	300
	Gemeente Elburg	54
	Gemeente Heerlen	247
	Gemeente Huizen	128
	Gemeente Korendijk	21
	Gemeente Leiden	263
	Gemeente Leudal	150
	Gemeente Maasdriel	70
	Gemeente Maasgouw	60
	Gemeente Midden Drenthe	128
	Gemeente Oud-Beijerland	81
	Gemeente Schouwen Duivenland	125
	Gemeente Sint-Oedenrode	66
	Gemeente Strijen	29
	Gemeente Veere	62
	Gemeente Veghe	123
	Gemeente Westvoorne	42
	Gemeente Zwijndrecht	150
	26 ORGANISATIES	2941

Toepassing
glyfosaat op
verhardingen

8 GEMEENTEN
89 BEDRIJVEN MET 124 VESTIGINGEN

GISTINGSBOLLEN ZUIVERINGSINSTALLATIE HENGLO

SCHOON WATER IN HET SCHONE TWENTSE LAND. DAAR ZORGT WATERSCHAP REGGE EN DINKEL VOOR. IN OKTOBER BEHAALDE DIT WATERSCHAP HET CERTIFICAAT ZILVER OP DE BAROMETER DUURZAAM TERREINBEHEER. HET GAAT OM DE VERHARDE TERREINEN BIJ KANTOREN, GEMALEN EN RIOOLWATERZUIVERINGSINSTALLATIES, MAAR OOK OM GROENVOORZIENINGEN.

WATERSCHAP REGGE EN DINKEL VERZILVERT ZIJN INSPANNINGEN "ONKRUID BESTAAT NIET"

"We zijn in één keer opgegaan voor zilver", vertelt Wiel Dammers, senior medewerker onderhoud van het waterschap. "Voor ons was dat een logische keuze, omdat we dit in ons beleidsplan als streven hadden opgenomen. En we hechten er veel belang aan: duurzaam terreinbeheer is bepaald niet nieuw voor ons.

Een goede kwaliteit van het oppervlaktewater is voor waterschappen belangrijk. Daarom hebben deze afgesproken het certificaat Zilver op de Barometer Duurzaam Terreinbeheer te behalen. Dammers: "Het waterschap ziet graag dat iedereen zou stoppen met het gebruik van chemische middelen op verhardingen. Dit begint natuurlijk door zelf het goede voorbeeld te geven. Al vijftien jaar geleden hebben we als waterschap Regge en Dinkel de ommezwaai gemaakt naar een andere kijk op terreinbeheer. We hebben met elkaar afgesproken dat we geen bestrijdingsmiddelen meer wilden gebruiken. Heel bewust hebben we daarom ook de term 'onkruidbeheer' vervangen door 'kruidenbeheer'. Wanneer is een plant eigenlijk onkruid? Klaprozen die op de bestrating groeien, kunnen juist heel mooi zijn, maar brandnetels op je bestrating zijn hinderlijk en gevaarlijk."

BESTRATING VERVANGEN

Als er dus kruiden voorkomen op plaatsen waar ze die niet willen hebben, kiest het waterschap ervoor om dat niet met bestrijdingsmiddelen te doen, maar door middel van borstelen, branden of stomen. Dammers: "Een andere maatregel is

dat we zoveel mogelijk onnodige bestrating opruimen en de bestrating die we echt nodig hebben - waar dat kan - vervangen door bestrating met weinig voegen, zoals betonplaten."

BEVESTIGING

De reden voor certificering was volgens Dammers eenvoudig: "We wilden ons laten certificeren omdat we een goede kwaliteit van het oppervlaktewater belangrijk vinden. We willen met deze certificering uitvoering geven aan de afspraak binnen de waterschappen. Door de certificering zijn alle maatregelen en werkzaamheden beter inzichtelijk en worden we jaarlijks bewust gemaakt van het thema 'duurzamer terreinbeheer'. Voor de certificering zelf hebben we weinig werkzaamheden moeten aanpassen. Registratie van uitbestede werk wordt preciezer bijgehouden door aannemers die in onze opdracht onderhoudswerkzaamheden uitvoeren. Ook hebben we onze 'toolboxen' aangepast: dat zijn instructies voor aannemers direct voorafgaand aan het uit te voeren werk. Tenslotte hebben we de uit te besteden werkzaamheden nauwkeuriger beschreven dan voorheen, waarbij rekening wordt gehouden met het aantal onderhoudsbeurten per jaar. Verder heeft mijn collega Leonie Hoff alles met betrekking tot het thema Duurzaam Terreinbeheer gedocumenteerd. Dit heeft als extra voordeel dat het geheel overzichtelijk en toegankelijk is voor iedereen. Daarna zijn we op een vlotte manier door KIWA gecertificeerd."

FUSIE

Wiel Dammers vindt het zilveren niveau vooralsnog voldoende voor het waterschap. "Wij zijn heel tevreden met deze certificering. We verwachten niet dat we snel zullen doorstromen naar het gouden niveau. We zitten namelijk in een fusietraject met Waterschap Velt en Vecht, dus daar gaat nu veel aandacht naar uit." ●

Waterschap Regge en Dinkel heeft als verzorgingsgebied - grofweg - Twente. Het oppervlak is zo'n 150.000 hectare, met 2700 kilometer aan watergangen. Daarvan is 2.000 hectare verhardingen gecertificeerd voor de Barometer Duurzaam Terreinbeheer. Het waterschap heeft 19 zuiveringen en 40 gemalen.

GROEN & GOLF: EERSTE GOLFBAAN MET BRONZEN CERTIFICAAT

DE DRENTSCHE GOLF & COUNTRY CLUB BEHAALDE ONLANGS ALS EERSTE GOLFBAAN IN NEDERLAND VOOR HET ONKRUIDBEHEER VAN DE VERHARDINGEN HET CERTIFICAAT BRONS VOOR DE BAROMETER DUURZAAM TERREINBEHEER.

In de bosrijke omgeving van Zeijen, even ten noorden van Assen, bevindt zich de Drentsche Golf & Country Club (DGCC). Met een 27 holes wedstrijd baan en een 9 holes Par 3 baan, is de DGCC het grootste golfcomplex van Noord-Nederland met een oppervlakte van 150 ha. Bij het totale terrein behoort ook het omringende arboretum met een oppervlakte van 100 ha. De natuur op het golfterrein is erg afwisselend met veel bomen, heidepartijen en vijvers.

WATERWINGEBIED

De DGCC is gevestigd in een gebied dat is aangewezen als toekomstig waterwingebied voor Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD). WMD behaalde voor haar terreinen in 2009 al 'goud' voor de Barometer en dacht samen met de greenkeepers van DGCC mee over de mogelijkheden van certificering voor de Barometer. De provincie Drenthe gaf daarbij ondersteuning aan DGCC door begeleiding in het certificeringstraject. Om goed drinkwater te produceren, is schoon grondwater voor WMD noodzakelijk. Bij DGCC is er daarom veel aandacht voor een duurzame exploitatie van het terrein en worden de milieueffecten van het beheer en onderhoud van het terrein zorgvuldig afgewogen. Norbert Veldkamp, manager onderzoek en plannen bij WMD, zegt daarover: "Het terugdringen van de uitspoeling van bestrijdingsmiddelen is daarbij een belangrijk aandachtspunt. Want zoveel mogelijk moet worden voorkomen dat bestrijdingsmiddelen, en de afbraakproducten ervan, terecht komen in het oppervlaktewater, de bodem en het grondwater." Het gecertificeerd gedoseerd onkruidvrij houden van de verhardingen op het terrein was de aanleiding om dit certificaat te gaan behalen.

DEENS MODEL

De greenkeepers zijn er op gebrand de greens zo duurzaam mogelijk te onderhouden en werken daarom volgens het zogenaamde 'Deense model'. Greenkeeper Louis Snelders geeft een toelichting: "Het uitgangspunt van dat Deense model is dat 'iets wat je verwent, vaker ziek is'. Om die reden krijgen onze greens relatief

weinig water en bemesting, waardoor het gras op een natuurlijke wijze sterker wordt en er minder ziektes en onkruiden in voorkomen. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen hebben wij daardoor drastisch kunnen beperken."

CERTIFICAAT GEEN EINDPUNT

Het Barometer certificaat voor het onkruidbeheer op de verhardingen van het golfterrein is voor de DGCC geen eindpunt. "Wij volgen duurzame ontwikkelingen op het gebied van greenkeeping en terreinbeheer op de voet. Zo onderzoeken wij bijvoorbeeld de mogelijkheden voor het beregenen van de greens op basis van gegevens van bodemvochtsensoren. Maar ook willen wij bijvoorbeeld kennis uit de precisielandbouw gaan gebruiken bij het uitvoeren van beheermaatregelen, zoals het in kaart brengen van bodemstructuren. Bij nieuwbouw en aanleg wordt in de toekomst nog beter gelet op de mogelijkheden van onkruidbeheer. Het blijft daarbij voor DGCC een continue uitdaging om een balans te vinden tussen de wensen van de golfers, de beheerkosten en het milieuresultaat", aldus Geertje Enting, beleidsmedewerker bij WMD. ●

Vanaf 2009 is een aantal Drentse gemeenten, waterschappen en waterbedrijven gestimuleerd om over te gaan tot duurzaam onkruidbeheer. De provincie heeft hen ondersteund met voorlichting over de mogelijkheden en begeleiding in het certificeringstraject. Zeven partijen slaagden voor het traject: gemeenten Westerveld, Midden-Drenthe, Coevorden, Waterbedrijf Groningen, greenkeepers-team DGCC, waterschap Reest & Wieden en Provincie Drenthe. Zij ontvingen op 4 oktober 2012 de certificaten uit handen van gedeputeerde Tanja Klip.

NIEUWE EU ECOLABEL CRITERIASETS VOOR KRANTENPAPIER EN VOOR BEDRUKT PAPIER

IN DE AFGELOPEN MAANDEN PUBLICERDE DE EUROPESE COMMISSIE NIEUWE EU ECOLABEL CRITERIASETS VOOR KRANTENPAPIER EN VOOR BEDRUKT PAPIER.

- Beperking van de milieuschade, zoals opwarming van de aarde, verzuring, aantasting van de ozonlaag en uitputting van niet-hernieuwbare energiebronnen;
- Uitsluiting van gevaarlijke chemicaliën.

De criteriaset draagt nog bij aan andere belangrijke milieuthema's, zoals het verminderen van VOS-emissies en het verlagen of voorkomen van risico's voor het milieu en de menselijke gezondheid in relatie tot het gebruik van gevaarlijke stoffen.

NIEUWE CRITERIASET VOOR KRANTENPAPIER

De nieuwe criteriaset voor krantenpapier is gericht op het behoud van natuurlijke hulpbronnen en stimuleert de recycling van papier. Dit wordt gerealiseerd door eisen te stellen aan de hoeveelheid gerecyclede vezels die wordt gebruikt voor het krantenpapier (70%-gewichtprocent) en aan de herkomst van de vezels. Niet-gerecyclede vezels moeten zijn geborgd door certificaten voor duurzaam bosbeheer.

Naast recycling, heeft deze criteriaset een positieve uitwerking op nog een aantal andere belangrijke milieuthema's:

- Vermindering van lozingen van toxische stoffen of eutrofiërende stoffen zoals nitraten of fosfaten;
- Beperking van het energieverbruik en de daarmee samenhangende luchtmissies;

NIEUWE CRITERIASET VOOR BEDRUKT PAPIER

Een belangrijke voorwaarde om in aanmerking te komen voor het EU Ecolabel certificaat voor bedrukt papier is dat het drukwerk uitsluitend mag worden geproduceerd op EU Ecolabel gecertificeerd papier. De criteria hebben ook betrekking op de druk-, coatings- en afwerkingsprocessen.

De nieuwe criteriaset voor bedrukt papier is verder gericht op het kunnen ontinkten van het bedrukte papier na gebruik en inzameling en de mogelijkheid om dit papier te kunnen recycleren. ●

Meer info:

De nieuwe criteriasets kunt u downloaden via www.europeesecolabel.nl

DE BEWUSTE KEUZE VAN KLOK ECO

DE WASMIDDELEN VAN KLOK ECO KREGEN IN 2001 ALS EERSTE PRODUCTEN OP DE NEDERLANDSE MARKT HET EU ECOLABEL TOEGEKEND. "HET EU ECOLABEL DRAAGT BIJ AAN EEN DUIDELIJKE POSITIONERING VAN ONS MERK", ZEGT MARTINE MOLDERINK, SALES DIRECTOR BIJ DALLI DE KLOK B.V. KLOK ECO PROFILEERT ZICH MET DE SLOGAN 'EEN BEWUSTE KEUZE'. EN DAT BLIJKT NIET VOOR NIKS.

In Heerde, op de rand van de Veluwe, richtte Johannes Lodewijk van Apeldoorn in 1902 zeepfabriek de Klok op. Zijn uitspraak "hier wordt zeep gemaakt die klinkt als een klok" vormde later de aanleiding om de waspoeders de naam 'Klok' te geven. "Sinds jaar en dag houdt Klok Eco rekening met het milieu", zegt Molderink. "Zo kwam Klok als eerste met het fosfaatvrije wasmiddel op de Europese markt (in 1969) en als eerste in Nederland met een compact waspoeder (in 1989)." De jarenlange inspanningen werden in 2001 beloond met het toekennen van het EU Ecolabel. De Klok Eco waspoeders waren zelfs de eerste producten op de Nederlandse markt waaraan het EU Ecolabel werd toegekend. Klok Eco is een relatief klein merk met een bescheiden marketingbudget, maar is wel continu bezig met verdere vernieuwing en verbetering van de producten. In 2006 kwam het als eerste fabrikant in Nederland met fosfaatvrije 'Alles-in-1' vaatwastabletten met wateroplosbare folie. Aangezien de milieueisen van EU Ecolabel dit jaar werden aangescherpt, zijn alle producten van Klok onlangs hieraan aangepast.

TEVREDEN CONSUMENTEN

"Wij vinden het belangrijk dat er vanuit het EU Ecolabel strenge eisen worden gesteld aan de kwaliteit van onze producten", zegt Molderink. "Het is een onafhankelijk keurmerk waarmee we kunnen aantonen dat onze producten van een uitstekende kwaliteit zijn. Alleen met een goede kwaliteit krijgen wij tevreden consumenten die ons merk trouw blijven." Het merk

profileert zich inmiddels met de slogan 'Een bewuste keuze'. "En het EU Ecolabel draagt bij aan die duidelijke positionering van ons merk", geeft Molderink aan. Het aanbod van Klok Eco bestaat inmiddels uit een waspoeder (kleur & wit), machinevaatwastabletten, handafwasmiddel (500 & 1000 ml) een allesreiniger en een wc-reiniger. "Met ons assortiment voorzien wij in de groeiende vraag van consumenten naar duurzamere producten. Daarnaast merken we dat ook retailers ons merk waarderen. Bij steeds meer retailers vormt duurzaamheid een onderdeel van de bedrijfsstrategie", aldus de

sales director. Zorgen voor het milieu betekent niet alleen zorgen voor je leefomgeving, maar ook voor jezelf, vinden ze bij Klok Eco. Vandaar dat de Klok Eco producten geen parfum en kleurstoffen bevatten. Bovendien hebben de Klok Eco producten naast het EU Ecolabel ook het keurmerk van Stichting Keurmerk Huidfonds. ●

GROEN LABEL KAS

Certificatiesysteem voor duurzamere tuinbouwkassen

PAARSE
GROENTE
UIT GROENE
KAS

EEN GLOEDNIEUWE GROEN LABEL KAS IN EEN GLOEDNIEUW EN DUURZAMER GLASTUINBOUWGEBIED. DAT IS HET NIEUWE AUBERGINEBEDRIJF VAN PETER DE JONG IN DINTELOORD. DE VAN OORSPRONG WESTLANDSE TELER VERHUISDE NAAR HET BRABANTSE NIEUW PRINSENLAND EN LIET ZIJN KAS 'VOORLOPIG CERTIFICEREN'.

Het bedrijf van Peter de Jong, Auberginekwekerij De Jong BV, is lid van FresQ. Op zijn bedrijf van 5,5 hectare produceert De Jong zo'n drie miljoen kilo aubergines per jaar. "De teelt van deze aubergines begon in december vorig jaar", vervolgt De Jong, "toen we de kas in gebruik namen. Vervolgens hebben we in februari de eerste oogst gehad, en dat loopt dan door tot in het najaar. In de winter doen we het werk met acht mensen, in de zomer loopt dat op naar 30 medewerkers."

FISCAAL VRIENDELIJK

"Ik ben opgegaan voor een Groen Label Kas", legt De Jong uit, "je kunt dan gebruik maken van de fiscaal vriendelijke MIA en VAMIL regelingen. Met het voorlopige certificaat, dat je kunt ontvangen voor je bouwplannen, kun je al gebruik maken van deze fiscale regelingen. Vervolgens ga je na een jaar op voor het 'echte' certificaat. Dan wordt ook gecontroleerd of je alles hebt gedaan wat je 'beloofd' hebt te doen, om aan de criteria te voldoen."

LAGER ENERGIEVERBRUIK

De kas van De Jong is gloednieuw, maar het klappen van de GLK-zweep kende hij al. "Hiervoor had ik mijn bedrijf in Maasland, waar ik in 1998 een van de eerste telers was die een

GLK certificaat behaalde. Voor mijn huidige nieuwe kas heb ik niet echt veel grote aanpassingen in de bedrijfsvoering hoeven doen. Het enige punt waar we veel aandacht aan hebben besteed is het energieverbruik. Daar moesten we wel goed naar kijken om aan de eisen te voldoen. Uiteindelijk hebben we ervoor gekozen om niet één, maar twee energieschermen aan te brengen in de kas. Een energiescherm is een beweegbaar doek dat warmte vasthoudt en kou buiten houdt. Daarmee kun je bijna 40 procent energie besparen. Door er twee te gebruiken, op ongeveer 40 centimeter van elkaar, creëer je een soort 'spouwmuur' en bespaar je nog meer, maar niet het dubbele, zo werkt het niet. Het heeft ons in elk geval in de afgelopen strenge winter zo'n 15 procent op de stookkosten bespaard."

CERTIFICAAT ECHT WAT WAARD

Het certificeringsproces viel De Jong niet tegen. "Het onderhoud van het certificaat, zo weet ik uit ervaring, kost tijd en energie. En de jaarlijkse controles vind ik prijzig. Je moet tot in detail kunnen laten zien wat je doet en hoe je het doet, en dat wordt grondig gecontroleerd. Tegelijkertijd is dat het sterke punt van het certificaat: doordat het zo streng is, is het ook echt wat waard." ●

Purple Pride

Dat Peter de Jong een gepassioneerde aubergineteler is, blijkt wel uit zijn betrokkenheid als een van de oprichters van telersvereniging Purple Pride, www.purplepride.nl. "Zestien jaar geleden zijn we met zeven ondernemers Purple Pride begonnen", vertelt de Jong. "Telersvereniging Purple Pride zet zich in om de mooiste, gezondste en lekkerste aubergines van Nederlandse bodem te produceren. We willen hiermee, via onze afzetorganisatie FresQ Fresh ConneQt, de afzet van aubergines bevorderen. Sommige afnemers wensen namelijk een bepaald volume, en als individuele teler kun je daar moeilijker aan voldoen. De aubergines die we telen vinden hun weg naar de Nederlandse consument, maar ook Russische en Duitse aubergineters behoren tot onze afnemers. In Nederland is nog wel een wereld te winnen: met een gemiddelde consumptie van 300 gram per jaar steken we mager af tegen een Turk of Griek met zo'n 10 kilogram per jaar."

Symbiose

In Nieuw Prinsenland wordt gewerkt aan duurzamere gebiedsontwikkeling gericht op winstgevende symbiose en samenwerking. Dit betekent dat de drie ruimtelijke onderdelen van Nieuw Prinsenland (een suikerfabriek, een bedrijventerrein en het glastuinbouwgebied) zoveel mogelijk met elkaar verbonden worden. Uit deze kruisbestuiving ontstaat een meerwaarde. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van restwarmte en hergebruik van proceswater van de suikerfabriek als gietwater voor de glastuinbouw, winning van groen gas uit de biomassaareststromen, het afvangen van CO₂ voor de glastuinbouw en het gebruik van biete grond voor de landschappelijke inpassing.

RATTEN, MUIZEN, VLIËGEN, IEDERE VEEHOUDER
HEEFT ER WEL EENS MEE TE MAKEN.

PLAAGDIËREN IN EN OM DE STAL: GEVAARLIJK EN DUUR

**HOEWEL EEN ONDERNEMER VEEL BAAT KAN
HEBBEN BIJ EEN GOEDE OPZET EN UITVOERING VAN EEN ONGEDIËRTEBESTRIJDINGSPLAN,
STAAT DIT HELAAS VAAK NIET HOOG OP ZIJN AGENDA. PLAAGDIËREN KUNNEN BIJVOOR-
BEELD ZIEKTEN OVERBRENGEN, BRAND VEROOZAKEN EN EEN BEHOORLIJKE FINANCIËLE
SCHADEPOST TEWEEGBRENGEN. IN DIT ARTIKEL, AANDACHT VOOR RATTEN EN MUIZEN.**

EVEN VOORSTELLEN

De drie meest voorkomende knaagdieren op veehouderijbedrijven zijn de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis. De zwarte rat is –evenals de huismuis– een goede klimmer en houdt van droge plekken zoals spouwmuuren en andere beschutte plaatsen, zoals de isolatie in het plafond. De bruine rat klimt minder goed, zwemt uitstekend en houdt meer van een vochtige omgeving. Knaagdieren moeten knagen om hun tanden kort te houden. Anders dan bij mensen zouden de tanden van knaagdieren doorgroeien wanneer er niet geknaagd zou worden, met de dood als gevolg. Knaagdieren hebben een aantal primaire levens-

behoeften: een schuilplaats waar ze veilig zijn voor hun natuurlijke vijand, warmte en voedsel. Wanneer deze factoren aanwezig zijn, zullen ze snel over gaan tot voortplanting. De vrouwtjes van deze drie soorten kunnen tientallen nakomelingen per jaar krijgen. Ratten zijn uiterst schuwe, wantrouwige en voorzichtige dieren. Hierdoor kan het enige tijd duren voordat de aanwezigheid van knaagdieren wordt vastgesteld. Naast het signaleren van levende exemplaren, kan aanwezigheid worden vastgesteld aan de hand van sporen zoals keutels, knaag- en vraatschade en smeerspooren (vet van de buik).

WAAROM ZIJN RATTEN EN MUIZEN GEVAARLIJK EN DUUR?

Ter illustratie een drietal redenen waarom knaagdieren in en om de stal onwenselijk zijn:

- Ze eten mee. Plaagdieren eten veelal mee van het veevoer. Een volwassen rat eet ongeveer 15-20 gram per dag. Bij een rattenplaag met zo'n 1.500 ratten betekent dit al 30 kg voer per dag! Op jaarbasis is dit 11.000 kg. Een muis eet slechts 4 gram voer per dag maar het gaat dan vaak om grotere aantallen dieren dan bij ratten. Daarnaast bevuilen ratten en muizen het voer met uitwerpselen en urine.
- Ze knagen aan isolatiematerialen, aan elektriciteitskabels (hierdoor ontstane kortsluiting kan ook leiden tot brand), aan leidingen (lekkage en vervuiling), aan zakgoed en alle andere materialen waar ze hun tanden in kunnen zetten.
- Ze brengen ziektekiemen over. Ratten en muizen kunnen allerlei virussen en bacteriën bij zich dragen en verspreiden, zoals Salmonella, Campylobacter, Toxoplasma of de ziekte van Weil. Dit is een risico voor zowel de diergezondheid als de volksgezondheid. Een aantasting van diergezondheid en daarmee een verslechtering van de productiengetallen en de aangescherpte regels

TIPS

Het is verstandig bij de bouw van een stal al rekening houden met het weren van ratten en muizen. Ook preventie is belangrijk, want voorkomen is altijd beter dan bestrijden:

- maak een gladde strook in de buitenmuren (bijv. metaal of glad kunststof) van 15 cm op een hoogte van ca. 1 meter, zodat dieren niet omhoog kunnen klimmen. Ratten en muizen klimmen moeiteloos een ruwe stenen muur op maar niet over gladde verticale stukken;
- geen kieren van groter dan 0,5 cm. in buitenwanden en maak deuren en ramen volledig

afsluitbaar (een ruimte met de diameter van een balpen is al voldoende om een muis door te laten);

- zorg voor 2 meter verharding om de stal en houdt deze helemaal vrij, dus geen begroeiing en ook geen opslag van stenen of andere materialen. Zo hebben plaagdieren geen schuilmogelijkheden;
- sluit alle opslagen voor voer hermetisch af en ruim voerresten altijd direct op, maak ook de voerbakken in de dierverblijven regelmatig schoon;

- maak ook de openingen in de muren waar kabelgoten doorlopen dicht met onknaagbaar materiaal (geen purschuim maar bijvoorbeeld cement);
- zet ook binnen zo min mogelijk materialen tegen de wanden en op de grond, ook zo ontnem je de plaagdieren een schuilplaats;
- zorg eventueel voor natuurlijke vijanden, zoals katten (bij voorkeur gecastreerd om nestjes kittens te voorkomen) en maak voorzieningen voor roofvogels.

voor antibioticagebruik zijn extra redenen om plaagdierbeheersing op te pakken.

Als alle schadekosten worden meegerekend is bestrijding uiteindelijk duurder dan preventie. Plaagdierbeheersing werkt het beste volgens de principes van Integrated Pest Management (IPM) waarbij preventie integraal deel uitmaakt van de bedrijfsvoering. Kennis inzake leefwijze en ontwikkeling van knaagdieren,

zowel bij de ondernemer als bij de ongediertebestrijder is hierbij onmisbaar. Ongediertebestrijdingsbedrijven die in het bezit zijn van het KAD-Keurmerk werken op basis van IPM en worden hierop getoetst.

MDV THEMA DIERGEZONDHEID

In het thema Diergezondheid zijn punten te

behalen voor ongediertebeheersing. Specifiek zijn nu een ongediertepreventieplan en verharding om de stal als maatregelen opgenomen. Naar aanleiding van de hoorzitting van 9 oktober onderzoekt SMK of meer specifieke maatregelen opgenomen kunnen worden in MDV7-2013. ●

HOORZITTINGEN MDV: VOORAL VRAGEN OVER BEDRIJF & OMGEVING EN VLEESVEE

OP 9 OKTOBER JL. ORGANISEERDE SMK DE OPENBARE INSpraakRONDEN VOOR MDV7. EEN KLEINE HONDERD PERSONEN WOONDE EÉN OF MEER HOORZITTINGEN BIJ.

De criteria voor alle diersectoren passeerden die dag; twee onderwerpen riepen de meeste vragen op: het thema Bedrijf & Omgeving en de vleesveecriteria. Het totaal aantal vragen liep op tot 160.

BEDRIJF & OMGEVING

Dit thema blijft discussie opleveren, vooral de hoogte van ambitieniveau geeft hier aanleiding toe. Het College van Deskundigen is voornemens het minimaal aantal punten dat behaald moet worden, te verhogen van 24 naar 29. Deze verhoging werd in 2011 aangekondigd. Het vergt een extra inspanning van de ondernemers die aan MDV deel willen nemen.

NIEUWE SECTOREN

MDV breidt in 2013 uit met twee nieuwe sectoren: stallen voor melkgeiten en stallen voor vleesvee. In 2012 zijn de criteria ontwikkeld door Wageningen UR Livestock Research en besproken met diverse betrokkenen uit deze sectoren. Vooral uit de hoek van de vleesveehouders zijn veel vragen gesteld over de eisen die aan het thema ammoniak gesteld gaan worden. In de vleesveesector is reductie van ammoniakemissie nog geen gemeengoed; dit blijkt ook uit het feit dat er nog weinig onderzoekgegevens beschikbaar zijn en dat er nog weinig emissiemetingen zijn verricht aan vleesveestallen.

MILIEULIJST

In december 2012 publiceert de overheid de nieuwe Milieulijst. Hierop staat welke investeringen gemeld mogen worden voor de fiscale regelingen MIA en Vamil en welk percentage MIA geldt voor MDV stallen. Het proces waarbij de Nederlandse overheid toestemming vraagt aan de Europese Commissie om ook de MDV stallen voor vleesvee en melkgeiten op de Milieulijst op te nemen, is nog niet afgerond. Het is nog niet zeker of deze toestemming bijtijds gegeven wordt. Daarom kan het zijn dat deze sectoren pas in 2013 aan de Milieulijst worden toegevoegd. ●

SMK MAAKT OOK IN 2013 'DUURZAMER ONDERNEMEN' WEER INZICHTELIJK, BETROUWBAAR EN CONTROLEERBAAR. DE MENSEN VAN HET BUREAU SMK, VAN DE SMK-COLLEGES, BEGELEIDINGS- EN TOETSINGSCOMMISSIES, DE RAAD VAN TOEZICHT EN HET COLLEGE VAN BEROEP WERKEN DAAR HARD AAN MEE.

OP DEZE PAGINA'S EEN OVERZICHT VAN DE SMK-ORGANISATIE

SMK. OOK IN 2013 KOMPAS VOOR DUURZAMER ONDERNEMEN

BUREAU SMK

mw. drs. R.N.M. van der Sijp

Directeur/bestuurder

AFDELING NON-FOOD

mw. drs. I. Vlot

Manager non food, projectleider Milieukeur

mw. drs. M.M. Haase

Projectleider TPAC - Toetsingscommissie Inkoop Hout

drs. L. Woltmann

Projectleider EU Ecolabel

AFDELING AGRO/FOOD

ing. H. Docters van Leeuwen

Projectleider agro/food: Milieukeur en Maatlat Duurzame Veehouderij en Aquacultuur

mw. dr. ir. M.A. van der Gaag

Projectleider agro/food: Milieukeur dierlijk en Maatlat Duurzame Veehouderij en Aquacultuur

ir. F.C. Pladdet

Projectleider agro/food: Milieukeur plantaardig en Barometers

mw. ir. P.M. Remeeus

Projectleider agro/food: Milieukeur en Groen Label Kas

mw. ing. S.R.M. van Wageningen-Lucardie

Projectmedewerker agro/food: Maatlat Duurzame Veehouderij en Aquacultuur

COMMUNICATIE

W.J.M. Uljee

Senior communicatieadviseur

ONDERSTEUNEND

J. Mailissa

Financieel medewerker

mw. C.E. de Ling

Medewerker secretariaat

mw. S. Purcell

Medewerker secretariaat

mw. M. van Raam

Medewerker secretariaat

COLLEGE VAN DESKUNDIGEN NON-FOOD

G.G.M. van Wesemael

Voorzitter

ir. J. Burgers

Uit de kring van het georganiseerde bedrijfsleven

mw. M. Jansen-van der Wal

(detail-)Handelsorganisaties

drs. C.J.H.M. Manniën

Namens de rijksoverheid

mr. ing. M.G. Nieuwstad

Consumentendeskundige

drs. W. Verhoog

Milieudeskundige

ir. M. Zitzen

Milieu Centraal

COLLEGE VAN DESKUNDIGEN AGRO / FOOD

ir. C.A.C.J. Oomen

Voorzitter

ir. S.P. Akkerman

Natuur & Milieu

H.A.P. van der Maat

Agrarisch ondernemer

ir. F. Mandersloot

LTO Noord

H.E. Marsman

Unie van Waterschappen

ing. J.K. Nienhuis

Namens Ministerie van EL&I

ing. J.J.M. Staps

Louis Bolk Instituut

ir. Th.A. Vogelzang

Milieudeskundige - werkzaam bij LEI

J.J. Vooijs

DPA (Dutch Produce Association)

SMK WENST IEDEREEN PRETTIGE FEESTDAGEN EN EEN GEZOND EN DUURZAMER 2013!

COLLEGE VAN DESKUNDIGEN GROEN LABEL KAS (GLK)

G.G.M. van Wesemael	Voorzitter
M.M. van Giessen	LTO-Nederland
J.P. Harting	Namens AVAG
ing. F.L.K. Kempkes	WUR Glastuinbouw - Greenhouse Technology
ing. J.K. Nienhuis	Namens Ministerie van EL&I

COLLEGE VAN DESKUNDIGEN MAATLAT DUURZAME VEEHOUDERIJ & AQUACULTUUR

G.G.M. van Wesemael	Voorzitter
N. den Besten	NAJK (Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt)
prof. dr. ir. P.W.G. Groot Koerkamp	WUR, Agrotech and Foodsciences, Farm Technology Group
ing. W.H.G. Hermans	LLTB (Limburgse Land- en Tuinbouw Bond)
J.D. Lycklama á Nijneholt	Federatie Agrotechniek
mw. M.W. Oonk	Ministerie van EL&I - Directie AKV, cluster dierlijke ketens
dr. J.W. van der Schans	WUR-LEI - Sectie Bedrijf en Beleid afdeling Dier
A.C.M. van Straaten	Ministerie van EL&I - Directie AKV, cluster dierlijke ketens (plaatsvervangend lid voor mevrouw Oonk)
ir. M. Tak	Ministerie van I&M - Directie Duurzaam Producenten

BEGELEIDINGSCOMMISSIE MAATLAT DUURZAME AQUACULTUUR

ing. E.H. Eding	NGvA (Nederlands Genootschap voor Aquacultuur)
W.H.B.J. van Eijk	NEVEVI - Nederlandse Vereniging van Viskwekers
ir. C.J. Kloet	Deskundige aquacultuur
drs. ing. R.J. van Kraaij	Agentschap NL, namens Ministerie van I&M

TOETSINGSCOMMISSIE INKOOP HOUT (TPAC)

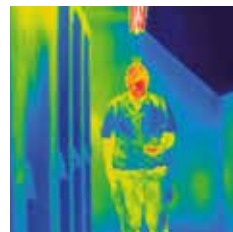
prof. dr. H.A. Udo de Haes	Voorzitter
dr. C.P.J. Burger	WUR-Development Economics
ir. E.M. Lammerts van Bueren	ISAFOR
prof. dr. G.A. Persoon	Universiteit Leiden
ir. T.H.V. Wanders	FORM International

RAAD VAN TOEZICHT

A.H.J. Veneman MD	Voorzitter
ir. M.R.J. Schuttelaar	Lid
R. Waardenburg MA MBA	Lid

COLLEGE VAN BEROEP

prof. mr. G.M.F. Snijders	Voorzitter
mw. dr. M. van Driel	Plaatsvervangend lid
prof. mr. E.H. Hondius	Lid
mr. C.J.G.M. van der Weide	Lid

SMK. KOMPAS VOOR DUURZAMER ONDERNEMEN